

SNĚH (*SNĚHEH, SNĚH) et SNĚH, gen. sněhu, et SNĚH, u, dem. SNĚŽEK, žku, SNĚŽEK, u, intens. SNĚŽIČEK, žku, m. (sněh, prim. DG. 22, cf. germ. Schne, bei den Sägern das Neue, gall. *noif, neige, lat. nix, grave. nigas, χιων, pol. rus. vd. sněž, illyr. snig) = *děše w peřitě částky zmrzlý, ber Schne. Sněh. Mat. verb. Sněh, Wq. 1333., sněh. Wn. 49. Snijeh, Ben. Iza. 55, 10.*

sněh, W., sněh, Br. ib., item omnes Job 6, 16. Bjlý jako sněh. Wq. Bjlý jako padlý sněh. D. Labut má peřj nad sněh bělegšj. Sych. Phr. Sněh padá, sněh přej, řhnciet, Sněhu naprchlo. W. Kotauče sněhu padagj, eš fločt. D. Kdo se bogj gnoj, spadne (poprěj) na něg sněh. Ms. Čas. mus. III. d. 67. Stálý, jako letnj sněh. Ib. 45. Březnowý sněh, Měrjřhnee. D. Wjtr, kterýž jako wichrem sněhy wál a rozujtal. Kron. Mosk. 172. W poli na welikých sněžch gsmo odpočjwali. Ib. 153. Sněhem zapadnauti, se zasypati (zasněžiti se), verřhncien. Sněh se kaulj, ber Schne tařt řhč. Sněh kryge zemi. D. Sněh osenj přikřjwá. Com. Jan. 54. Sněh táže, gihne, ber Schne řhmitř. D. Osenj wyswědil sněh, bie Saat ist ausgewintert. Sych. Phr. Po sněhu gda. Com. Lus. Těž od deřtů, sněhů, slot, metelic, zim, hork, rozličná nepohodlj sněseti gsmo ge widěl. Com. lab. 9, 10. (1809.) W gskjyuch sněh. chowagj. Har. Sněh w peci suřiti, etwas widerřnnigeř thun. W. On o tom mluj jako o loňském sněhu. Kon. Loňského sněhu spomjnuti, alte, unbedeutende Sachen in Erinnerung bringen, et was Bekanntes sagen (cf. loňské blumy). Nebude giného než loňského sněhu spomjnanj. Ctib. h. 39. To platj tak mnoho (tak to platj) gakoby (to) sněhem zapečetil, eš hat keinen Bestand, eš taugt ničtš. W. — b) SNĚH = sladká smetana s ljkem smjřená a zpěněná, bie Schneemilch. D. Sněh dělati; gjeti. Us.

Sněh. Mkl. Etym. 312., Mkl. aL. 272., Rk. Sl. V jihových. Moravě sně, snu. Br. Svrcholka = koráb, površek, oben gefrorener

Schnee, příprašek, wenig gefallener Sch., závěška, zavěšený s., angehängter Sch., šeludovka červená, prvoznoko červeně, protococcus nivalis, rother Sch., Šp., selský = hrubý, panský = drobný, Nov. věčný, Stě. Zem. 545., 653., veliký v dřívějších dobách. Vz Let. 86., 91., 155. Sněhem kúřiti = sněžiti. Val. Vek. Pán Böh hnojí sněhom pre chudobných ľudí. Slov. Šd. Žitu (rži) s. adventní nepospěje; Adventní sněh sežírú chleb. Zlinsky. Br. S. na pole (dobry) jako peřina. Dch. Březnowý sněh žere, dubnový hnojí Šd. Jak se strom rozhýbá pod sněhem, tak se bude rozhýbati pod ovocem; Jak vysoko sněhu do vánoc, tak vysoké bude seno. Zlinsky. Br. Padá-li první s. do bláta, bude sucho a nedostatek; Neř-li o vánocích sněhu, ale mnoho bláta, přijdou sněhy teprv o veliké noci. Mus. 1854. 549. Nepadá s., by zahubil svět, nýbrž aby každé zvíře ukázalo svou stopu; Sejde s., sejde i stopa. Bž. exc. Narodí-li se dítě, když padá s. aneb kvetou-li stromy, budou mu brzo vlasy prokvětati. Us. Br. — Hádanka: 1. Letí, letí, křidel nemá; sedá, sedá, zadku nemá. — 2. Přišel k nám bílý vůl zalehl nám celý dvůr. — 3. Přišla k nám potvora, nableďla do dvora, na každém količku nechala trošičku. Km. 1886. 737. Br. — S. = bělost sněhová. Sněh řader, Vrch., vousů, hlavy. Kk. Kmet s poletavým sněhem kolem lebi (s bílými vlasy). Čch. Pripadám mi moja hlávka sněžkom. Mt. sl. 1874. 67.

PS 1-9, 1935-57

SSJČ 1-4 1957-1971

SSČ 11. 1994 (

sněh, sněhu m. atmosférické srážky spadlé na zemi v podobě bílých vloček. Venku padal sněh. Jir. Sněh se sypal se zataženého nebe. Smil. Temným vzduchem jal se poletovati sněh. Jir. Přišly velké sněhy. Podt. Minula zima, sněh na horách taje. Erb. Dnes máme již dosti prachového sněhu. Lid. nov. Sněh na tratích byl různých jakostí: úplně rozbředlý, firn, zrnitý a v lesních partiích silně zmrzlý. Ces. sl. Větrovec brodil se sněhem a zapadal

do závějí. Třeb. Zabíla jsem holoubátko — bílé bylo jako sněh! Erb. Zrovna před očima pouští plátno špinu, bude jako padlý sněh krásně bílé. Baar. Vyjcvem hleděl na ženu. Líce měl jako sněh velmi bledé. Rais. Madlenko, podívaj se na mne, mám hlavu jak sněh vlasy úplně bílé. Něm. Jsem při myslivosti, co slezly z hor sněhy, a než zas napadají, budu revírnikem od jara. Svět. Jako by žena mužem v manželství se dala odchovat! Věř již mně, sněh v peci suří, kdo tak sněžší chce nemožnost. Smil. Takovým „také žurnalistům“ nezáleží na etí občanské ani tolik, jako na loňském sněhu! pranic. Swan. Panská přízeň — májový sněh dlouho natrvá. Hol. Přen. Duře dávno schřadla, v srdci sněh a led a chlad. Vrch. Úroda setby, jež čeká pod sněhem času na dobu staletých táni. Břez. Zem. věčný sněh sněhová pokrývka nikdy úplně neslužejší. D. Bas. intenzivně bílé zbarvení, intenzivní bělost, bělostnost. Září mi na dlani vajíčka sněh. Čch. Trávníky posety zlatem petrklíčův a sněhem sasaneč. Jir. Jablůň planá se čerstvým sněhem mladých květů leskla. Vrch. Já Tvých řader zulíbal jsem sněh. Holý. Sněh leží na mě hlavě řediny. Vrch. Vlas máti naši prokvítal už sněhem. Mach. D něco sněhovým vločkám podobného. Kuch. pěna ušlehaná z čistých vaječných bílků jakožto přísada do moučníků, nákyřů, pečiva a pod. Lek. sněh kyseliny uhličité tuhý kysličník uhličité.

sněh, sněhu m. 1. bílé vločky z ledových krystalův padající z mráčen k zemi (druh meteorologických srážek): vlhký, sypký, zmrzlý, prachový, nový, starý s.; s. poletuje, padá, husté se sype; s. taje; vločky sněhu; poprašek sněhu; čerstvě napadlý s.; závěje sněhu; zametat s.; brodit se sněhem; zapadnout do sněhu; krajina pod sněhem; zmrzlý s. chřupe pod nohama; lyžovat na mokřém sněhu; bílý jako s.; hlava jako padlý s. úplné ředivá; pten. kmž. a bás. v srdci s. a led a chlad (Vrchl.); předložáký s. (Sez.) věc zastaralá, minulá; sport. slang. pomalý, rychlý s.; zeměp. věčný s. trvalá sněhová pokrývka nad sněžnou čarou 2. expr. čistě bílé zbarvení; s. sasaneč (Jir.); vlas prokvítal sněhem (Mach.) ředivá 3. hmota podobná sněhu: kuch. pěna ušlehaná z vaječných bílků; pusinky ze sněhu; vmíchat ušlehaný s. do těsta; trubičky plněné sněhem; med. slang. tekutý kysličník uhličité používaný v kosmetice a v plastické chirurgii; → expr. zřob. k 1 sněžek, -žku (*sněžek, -žku, Čel. *sněžík, -u, Třeb.) m.

sněh, sněhu m 1. bílé ledové vločky padající z srážek; prachový, vlhký s.; s. (hustě) padá; z tat s.; oblast věčného s-u 2. pěna ušlehaná z

• bílý jako (padlý) s.; sněhov ý příd. s-ě vločky; s freza; s-ě řetězy pro jízdu ve sněhu; — s-ě pusi s. bílý; sněžek, -žku m zřob. expr. k 1

SNÍŽ

ALEŠ KLÉGR

TEZAUZUS

JAZYKA ČESKÉHO

SLOVNÍK ČESKÝCH SLOV

A FRÁZÍ SOUZNACNÝCH, BLÍZKÝCH A PŘÍBUZNÝCH

Na vazbě použit obraz
Gabriela Der Kevorkiana
Větrná růžice, 1974, soukromá sbírka
Vazbu podle grafického návrhu
Karla Aubrechta upravila Šárka Křiváková
V roce 2007 vydalo NLN, s. r. o.,
Nakladatelství Lidové noviny,
Jana Masaryka 56, 120 00 Praha 2,
Sazba NLN, s. r. o.
Vydání první
Tisk EKON, družstvo,
Srážná 17, 586 01 Jihlava
Doporučená cena včetně DPH 629,- Kč

smysl 334
smyslovost
nedostatek intelektu 397
tělesnost 334
smyslový
neintelektuální 397
tělesný 334
významový 459
smyslový klam
iluze skutečnosti 4
smyslový mechanoreceptor
sluchové ústrojí 351
smyslový orgán
smyslové ústrojí 334

snadno 630
snadno použitelný
pohodlný 581
snadno přehlednutelný
nenápadný 373
snadnost
jednoduchost 504, 510
pohodlnost 581
snadnost 630
snadňoučký
jednoduchý 504
snadňounký
jednoduchý 504
snadný
jednoduchý 504, 510

snátek
manželství 799
obřad 788
snátek 40
svatba 799
snátková agentura
dohazovač 799
zprostředkovatelna 648
snátková kancelář
dohazovač 799
snátkový
svatební 799
snátku
druhy snátku 799
snažení

sněmovný park
sportovní zařízení 763
sněm
projednávání 534
shromáždění 66, 635
schůze 40
zákonodárny sbor 658
zastupitelstvo 677
sněmovna
shromáždění 635
zákonodárny sbor 658
zastupitelstvo 677
Sněmovna lordů
shromáždění 635
zákonodárny sbor 658

st 406
562
i6
ini 618
ví
st 562
e
i naděje na 749
se 562, 756
ti o 618
ut usilí 610
t 644
ac
nik 562
ný člověk 749
ec 406
zlec 541
ost
ionální zaujetí 730
i41
st 404
ikavost 145, 610
ivost 562
livost 477
vnost 618
vý
šjeplný 749
ivý 406
nikavý 145
ivý 562
lomitý 404, 406
tlivý 477
vný 618, 756
atý 730
iá prosba
st 682
ié
tek 861
iě prosit
cet se na 877
nit 682
iost
ivost 562
ý
iavý 616
livý 682
vný 756

ecnostní orgán 856
lící
p 384
st
st 384

p 384
ohnědý 386
bílý
tný 383
vá koule
itě těleso 225
vá vánice
307
vé krupky
307
vý
ný 307

Sněmovna reprezentantů
shromáždění 635
zastupitelstvo 677
sněmovnu lidu
shromáždění 635
snění
sen 749
snesitelnost
uspokojivost 739
snesitelný
přípustný 265
slušný 583
ucházející 574
sněst
cítit 730
kompilovat 45
svolit 436
vydržet 541
sněst alkohol
umět pít 849
sněst se
přistát 275
vrhnout se 245
sněť
škodlivina 150
větev 327
zhouba 598
zhoubné onemocnění 598
sněť obilná
zhouba 598
sněť slezinná
onemocnění zvířat 590
sněti
odněti 692
sněťivý
zhoubný 598
sněžení
příjem potravy 267
sněžení
hydrometeor 307
sněžina
sesuv 275
sněžit
pršet 307
sněžnost
mléčnost 383
sněžný muž
bájná bytost 868
sníci
zamyšlený 405
sníci o
toužebný 756
snídaně
dopoledne 109
pokrm 267
snídat
stravovat se 267
sníh
bílý sníh 383
chladné počasí 340
snih 307
stimulační droga 851
tlumič 360
snílek
fantasta 458
nepozora 405
optimista 451
snílek 749
snilkovský
vysněný 458
snímač
měřicí přístroj 177
snímač otáček
měřicí přístroj 569
snímání
fotografování 492
snímání zvuku
ozvučení 353
snímek
film 526
fotografie 492

Rejstřík snížit

komunikát 473
snímkování
fotografování 492
snímkovat
fotografovat 492
snít
snít se zavřenýma očima
405
zprostit 670
snít o
postrádat 559
toužit 756
snítka
větev 327
snívec
fantasta 458
snílek 749
snížcový nástroj
dechový nástroj plechový
369
snížek
stimulační droga 851
snížená reaktivita
znedivilivost 335
snížená sazba
snížená cena 725
snížené jízdné
snížená cena 725
snížené vidění
oční vada 370
snížené vnímání
snížená citlivost 732
snížení
odebrání 36
pokles 275, 594
přítížení 742
smršťování 171
snížení 34, 277
úleva 741
zhuštění 171
zmenšení 742
zmírnění 148
ztráta 692
snížení cen
zlevnění 725
snížení ceny
sleva 723
snížení nákladů
úspory 727
snížení platu
kázeňský trest 862
snížení reagování
únava 620
snížení rychlosti
zpomalení 246
snížení výdajů
regulace 669
sníženina
snížený prostor 185
snížený
neúplný 50
smršťený 171
snížený 185, 277, 723
zhoršený 594
zhuštěný 171
zlevněný 725
zmenšený 34, 742
snížený obsah
procentuální množství 166
snížit
krátiť 179
mírnit 148
odebrat 36
odlehčit 286
omezit platnost 422
rozprodat 710
ředit 288
slevit 723
snížit 34, 277
volit kompromis 687
zakázat 679

, kolorit,

ha, paleta
ník, systém
nice, barevná
rojůhelník,
MYK;
ová hmota,
řída, pastel,
a, temperovka,
varel, kvašová
ryl, emailová
a, chromová
odkladový
cí barva, kryvá
okolor,
barva, muflová
vivo,

vivo, přirozené
ivo, krevní
vo, umělé
arvivo,
ment,
ocyaninové

vnost,
omeňavost,
arvený,
rvený,

ky,
astelový,

ý, melírovaný,
dvojbarevný,
ovaný,

iskřivý,
rý, sytý,
ózní,
luorescenční;
čí bijící,
vý, plakátový,

evtíravý,
lý, slabý,
nedomrlý,

šemi barvami,
ti, třpytit se

rvit, nabarvit,

nalovat,
barvu, vetřít
t barvou,
ou, prosytit
lakovat,
u barvou,
napatlat;
rvovat;
papoušek.
91 Malířství

382 Bezbarvost

sb. *bezbarvost*, bezbarevnost, nebarevnost, křišťálovost, neutrálnost, achromatismus, achromatičnost, jednobarevnost, monochromie, monochromaticnost; *odbarvení*, odstranění barvy, blednutí, vybledání, zesvětlení, vyrudnutí, vyšisování, opranost, vybělování, bělení, dekolorace, dekolorizace, dekolorování;

bledost, bělost, pobledlost, sinalost, sinavost, vyblitost, pastóznost, bezkrevnost, těstovitost, bledničkovitost, chudokrevnost, anemičnost, anémie, dyschromie, achromatóza, achromázie, achromie, achromodermie, depigmentace, albinismus, albinotismus;

šedost, šed', jednotvárnost, bezvýraznost, nevýraznost, nijakost, mdllost, monotónnost, fádnost, matnost;

odbarvovač, bělidlo, bělicí prostředek, bělicí činidlo, bělicí louh, optický zjasňovač, peroxid, perboritan, chlorové vápno, sodík, chloramin T, chloramin B, oxid chloričitý, chlornan, saponit;

adj. *bezbarvý*, bezbarevný, nebarevný, nebarvitý, neutrální, achromatický, jednobarevný, monochromní, monochromatický;

nebarvený, nevybarvený, přírodní, vodový, odbarvený, dekolorovaný, peroxidový, vybledlý, vyšedlý, zažloutlý, vybělený, vyrudlý, opraný, vypraný, sepraný, vyšisovaný, sluncem vytáhlý;

bledý, bled'oučký, bled'oukný, bled'oulinký, pobledlý, bledavý, bledničkový, vyblitý z podoby, sinalý, sinavý, těstovitý, pastózní, promodralý, popelavý, bezkrevný, chudokrevný, anemický;

plavý, popelavě blond, myší, šimlatý, albínský;

šedý, mdlý, bezvýrazný, nevýrazný, nijaký, monotónní, fádní, nudný, jednotvárný, matný, nemastný neslaný;

vb. *ztratit barvu*, blednout, vyblednout, poblednout, ubledat, sinat, sinavět, pouštět, pustit barvu, odbarvit se, vyrudnout, vyšisovat, zesvětlet, zesvětlovat, plavět, vybělet, zbělet, šednout, žloutnout, zežloutnout;

odbarvit, odbarvovat, odstranit barvu, bělit, břit, vybělit, vybělovat, oprat, seprat, dekolorovat, etiologovat.

<343 Bezvýraznost, 383 Bílá>

383 Bílá

sb. *bílá*, slonovinová, magnoliová, šedobílá, bělavá, okrová, krémová;

bělost, běl, bělo, bílo, bělavo, bělavost, bledost, krémovost, blond, blondatost, světlost, plavost, ekry, přírodní barva;

mléčnost, krémovost, sněžnost, sněhovost, stříbřitost, perleťovost;

bílý žár, rozžhavenost, bílé světlo, bělojas, divoká voda, white water, zpěněné vlny, mořská pěna;

bílý sníh, padlý sníh, alabastr, mramor, slonovina, slonová kost, papír, plátno, mléko, mouka, jinovatka, jíní, bílá holubice, bílá vrána, rara avis, brůna, bělouš, leknín, lilie;

běloba, barytová běloba, stálá běloba, blanc fixe, indigová běl, kovová běloba, krycí běloba, křídlová běloba, manganová běloba, olověná běloba, kremžská běloba, olovnatá běloba, hamburská běloba, plavajz, Pattisonova běloba, perlová běloba, titanová běloba, zinková běloba, čínská běloba, pěnová běloba;

bělidlo, bělicí činidlo, bělicí louh, chlor, chlorové vápno, peroxid vodíku, peroxoboran, vápno k bělení, bělicí hlinka, hašené vápno, malbyt, křída;

bílý kov, bílé zlato, aluminium, hliník, cín, indium, iridium, kobaltin, magnezium, mangan, nikl, platina;

adj. *bílý*, běloučký, běloukný, běloucí, broný, jasnobílý, bělosvitný, bělotřpytný, bělozářný, jasný, světlý, oslňující, svítivý, bianco, blanco;

bělostný, běloskvoucí, čistě bílý, bělobílý, sněhobílý, bělosněžný, bílý jako lilie, liliový, mléčně bílý;

plavý, blond, rezný, popelavě blond, jako len, běloplavý, platinově blond, albínský;

bělovlasy, jako snůh, prokvetlý, prokvétající, prokvétavý, prošedivělý, prosivělý, stříbrovlasy, stříbřitý, stříbrný, šedovlasý, sivobílý, bělosivý, bělosiný;

bělavý, krémový, smetanový, smetanovitý, mléčný, sýrový, perleťový, bledý, ojíňený, sádrový, křídlový, bílý jako křída, moučný, moučně bílý, slonovinový, běložlutý, bělozlatý, stříbrobílý, bělopěnný, stříbropěnný;

bledý, bledičký, bledinký, pobledlý, bělolící, bílý, bělošský, kavkazský, bělošedavý, bělošedivý, bělošedý, popelavý, našedlý, šedavý, nažloutlý, voskový, žlutobledý;

vb. *bělet*, bělat, zbělet, vyblednout, zblednout, zesinat, zešedivět, zesvětlet, vyšisovat, zabělat se, zasněžít se;

stříbrnět, postříbřit, prošedivět, prokvést, prokvétat, ojínit, pojínit, pokrýt jinovatkou;

vybělit, vybílit, nabílit, obílit;

adv. *do běla*.

<381 Barva>

384 Černá

sb. *černá*, černí, smolná čern, eben, havran, hyalit, inkoust, kafe, kolomaz, korník, noc, uhel, uhlí, mour, saze, smola, směla, tér, dehet, asfalt, trnka, tuš, turmalín;

černost, černota, černo, čern, černava, tmavost, temnost, temnota, inkoustovost, sazovitost, snědost, opálenost, umouněnost, začouzenost, ukoptěnost;

čern, anilínová čern, frankfurtská čern, kostní čern, slonová čern, tiskařská čern, carbon black, černidlo, kopt, viks, černý krém na boty, černé leštidlo na boty;

černoč, černoúšek, černý, ašant, Afričan, Afroameričan, moufeňin, barevný, negr;

adj. *černý*, černavý, načernalý, přičernalý, tmavý, temný, špinavý, začouzený, umouněný, ukoptěný, začerněný, načerněný, černolesklý, černomodrý, černošedý, černosivý, do černa;

černočerný, černotemný, černotmavý, dehtovitý, ebenový, havranový, inkoustový, karbonový, sazovitý, sazový, smolný, smolnatý, trnkovitý, tušový, turmalínový, uhlový, jako bota, jako havran, jako inkoust, jako noc, jako saze, od sazí, jako uhel;

černovlasý, černořířvý, s havraními vlasy, havraní, vraní, tmavovlasý, temnovlasý;

snědý, tmavý, opálený, snědolící, tmavé pleti, černý, brunetní, černošský, ašantský, negroidní, barevný, přičmoudlý, moufeňinský, negerský;

tmavý, temný, temnotný, ponurý, kalný, chmurný, pochmurný, zádumčivý, zasmušilý, mrákavý, neblahý, nešťastný, smutný, smuteční, pohřební;

vb. *černat*, zčernat, ztmavnout, potemnět, ztemnět, ztmavit se, tmít se, dělat se černo, zhavranět;

načernit, začernit, natřít na černo, přemalovat na černo, térovat, dehtovat, očoudit, začoudit, začmoudit, začadit, opálit, ožehnout, osmahnout, spálit na uhel;

očernit, pošpinit, zašpinit, zamazat, zakoptit, zakalit, potřísnit, pomluvit, osočít, znevážit, zneuctít, zostudit, rozšířit utrahačné řeči, roznést.

<381 Barva>

3

odíku,
šfovka,
voda,
voda,
voda,
rová
la,
da,
vá
a,
údní
voda,
voda,
da,
ová
šina,
lfatara,
,
a,
ýpotek,
sliny,
nus,
ení,
da,
t,
štěnost,
ičenost,
člost,
lterace,
nost,
výplach,
oupání,
řiky,
aha,
vá vlna,
šek
vod,
řfa,
řa,
ant,
řisicí
řodovod,
řovodní
vač,
řicí
řek,
řince,
řodní
řada,
řý,
řtovaný,
řu,

mokřý, mokřavý, vlhký, vlhý, vlhkavý, navlhlý, namoknutý, promočený, zmáchaný na kost, promoklý na kůži, odkapavající, crčící proudy vody, mokřý, že se dá ždímat, nasáklý vodou, propraný, hygro-;
vb. zalít vodou, zalévat, postříkat vodou, nastříkat, pokropit, nakropit, vykropit, pocákat, navlhčit, zvlhčit, svlažit, ovlážovat, ovlažit, zavlažit, zavlažovat, povodňovat, irigovat, zavodnit, zadeštit, hydratovat, spařovat;
zvodnit, ředit vodou, rozředit, pančovat, křítit, bryndat, cmírat, rozpustit ve vodě, lavírovat;
ponořit do vody, potopit, namokřít, pošplíchat, namořit, smořit, omořit, máčet, namáčet, macerovat, luhovat, mýt, umývat, omývat, prát, oprat, vyprat, prolít, promýt, vypláchnout, opláchnout, přepláchnout, proplachovat, spláchnout, koupat, sprchovat;
promořit, rozmořit, zatopit, zaplavit, napustit, nasáknout, zvlhnout, nasát, nacucat se, prostoupit, prosytit, nasytit, napojit, saturovat, impregnovat, zavalit vodou, vyplavit.
<303 Tekutina, 308 Vlhkost, 310 Oceán, 312 Jezero, 314 Tekoucí voda>

306 Vzduch

sb. vzduch, plyn, éter, kyslík, ozón, luft, vzduchová hmota, vzduchová masa, ovzduší, vzdušina, povětrí, atmosféra, vzdušný obal Země, aerologie;
proudění vzduchu, přemísťování vzduchových hmot, advekce, vanutí, van, vanot, dech větru, větroví, vítr, větrík, větríček, větárek, větárec, vánek, závan, poryv větru, šelest, fičení, buráčení větru, vichr, vichřice, fukčít, fukýř;
výměna vzduchu, cirkulace vzduchu, větrání, vyvětrání, provětrání, ventilace, přirozené větrání, provzdušňování, infiltrace, výměna dýchacích plynů, plicní ventilace, klimatizace, air-condition, autoklimatizace, vystavení vlivu povětrnosti;
čerstvý vzduch, plenér, exteriér, širák, pobyt pod širým nebem, pobyt v přírodě, vzdušný prostor;
vzdušnost, provzdušněnost, průvzdušnost, lehkost, jemnost, éteričnost, subtilnost, nehmotnost, nadlehčenost, odlehčenost, vzplývavost, beztlížnost, beztíží, beztížný stav, nadýchanost, pórovitost, poréznost, pórozita, pěnovitost, napěněnost, našlehanost, bublinatost, bublinkovitost, prostornost, pneumatičnost;
provzdušnění, provzdušňování, aerace, kvašení, fermentace, kypření, kynutí, zašlehávání vzduchu, pění, droždí, kypřící prostředek, kypřidlo, šumák, kvasidlo, kvasinka, acetobakter, saponin, zpěňovací přísada;
vzduchová bublina, mýdlová bublina, pěna, pěnovka, mydlina, mydlinky, bublinky, pěna z potu, vodní tříšť, rozptýlené mořské kapky, mořská pěna, sepiolit, afrodit, hasící pěna, šlehaný sníh, šlehaná pěna, suflé, náryp, sněhová pusinka, šodó;
adj. vzduchový, vzdušný, plynný, ozónový, éterický, atmosférický, povětrnostní;
průvzdušný, provzdušený, vzdušný, vzplývavý, nafouklý, nadýchnutý, nadýchaný, beztížný, lehčí vzduchu, aerostatický, odlehčený, pneumatický;
zpeňěný, pěnicí se, pěnivý, pěnový, napěněný, pěnovitý, našlehaný, nakypřený, kvasivý, kypivý, kypící, bublající, bublinový, bublinkatý, šumivý, perlivý;
větrný, povětrný, dující, dujný, vanoucí, čišívý, fičivý, fučivý, hučivý, mírný, čerstvý, svěží, ostrý, divoký, cloumavý, nárazový, nárazovitý, poryvový, bouřlivý, burácivý, monzunový, pasátový, pasátní;

plenérový, exteriérový, venkovní, pod širým nebem;
vb. provzdušnit, provzdušňovat, nadechnout se, doplnit vzduch, nafouknout, profouknout, okysličit, okysličovat, oxygenovat, větrat, vyvětrat, ventilovat, otevřít okno, klimatizovat, jít na čerstvý vzduch, vystavit vlivu povětrnosti;
vát, vanout, ovívat, provívat, dout, buráčet, foukat, fučet, funět, supět, chrčēt, těžce oddychovat, lapat po dechu;
bublat, pěnit, chrlit pěnu, perlit, šumět, zurčēt, vřít, kvasit, kypět, kynout, kypřít;
adv. na vzduchu, venku, pod širákem, v přírodě, al fresco.

<286 Lehkost, 304 Plyn, 316 Vítr>

307 Počasí

sb. počasí, živly, stav ovzduší, stav atmosféry, povětrnostní situace, povětrnostní podmínky, meteorologická situace, povětrnost, povětrí, podnebí, klima, zemské klima, makroklima, mikroklima, mezoklima, klimatické podmínky, klimatologické podmínky, klimatický cyklus;
hezke počasí, pěkné počasí, přívětivé počasí, pohoda, jasno, slunečné počasí, slunečno, bezvětrí, sucho, teplo, letní den, tropický den;
špatné počasí, šeredné počasí, nepříznivé počasí, blátivo, čvachtanice, deštivo, chladno, mlhavo, mokro, mrazivo, zamračeno, pod mrakem, pošmouro, sychravo, větrno, vlhko, zima, plískanice, psota, psi počasí, počasí, že by psa nevyhnal, slota, nečas, nepohoda, sibérie, venku se čerti žení, ledový den, mrazový den;
tlaková výše, anticyklona, oblast vysokého tlaku, oblast vyššího tlaku vzduchu, hřeben vysokého tlaku, anticyklonální počasí, jasno, teplé počasí, teplá vlna, oteplení, teplo, pařák, dusno, hic, období bez vláhly, bezdeštné období, bezdeští, doba sucha, sucho, suchota;
tlaková níže, cyklona, oblast nízkého tlaku, frontální tlaková níže, brázda nízkého tlaku, deprese, střed tlakové níže, okluze, cyklonální počasí, bouře, srážky;
atmosférická fronta, frontální rozhraní, teplá fronta, studená fronta, okluzní fronta, studená okluze, teplá okluze, anafronta, katafronta, frontolýza;
změna počasí, obrat počasí, atmosférická porucha, frontální porucha, proměnlivé počasí, proměnlivo, proměnlivost, nestálé počasí, teplotní inverze, variace klimatu, klimatická anomálie, El Niño, globální oteplení, oteplování Země, sklenkový jev, sklenkový efekt;
hydrometeor, dešť, mrholení, mlha, sněžení, zvířený sníh, rosa, kouřmo, vodní tříšť;
dešť, sprška, mrholení, přeháňka, liják, průřž mračen, srážky, potopa, monzun, období dešťů, tropické deště;
mlha, hustá mlha, mlžný opar, kouřmo, smog, mlha, že by se dala krájet;
sníh, fín, plískanice, krupy, krupobití, sněhové krupky, chumelenice, metelice, sněhová vánice, blizzard, purga, náhlé ochlazení, jín, jinovatka, mrznoucí dešť, mrznoucí mrholení, námraza, náledí, ledovka, námrazky, mraz, mrazík, přízemní mraz;
bouře, bouřka, blesk, blýskavice, hrom, hromobití, proudění, turbulence, vichřice, vzdušný vír, tornádo, smršť, tromba, cyklon, hurikán, uragán, tajfun;
oblak, mrak, mateřský oblak, smíšený oblak, řasovitý oblak, stříbřité oblaky, noční svítící oblaky,

hřát, pálit, pražit, pařit, sálat, žhnout, hicovat, topit, zatápět, zahřívát, žhavit, žhavět, žíhat, žírat, zateplít, vlažít, ohřívát, ohřát, vařit, smažit, péci, opékat, grilovat, flambovat, opařit, spařit, vypražit, sežehnout, spálit;

hořet, planout, plápolat, plát, šlehat, fajrovat, žřít, pláchnout, nítit, roznítit, zapálit, zažehnout, rozžehnout, chytnout, podpálit, doutnat, vzplanout, vznítit se, rozhořet se, vzejmout se, vzhořet;

adv. *ohnivě*, živě, ardente, con brio, con fuoco.

<307 Počasí, 730 Pocit>

340 Chlad

sb. *chlad*, chladno, chladnost, prochlad, chladivost, zima, zimota, studeno, ledno, led, nízká teplota, studenost, mrazivost, mraznost, mrazení, ledovost, ledovatost, zledovatělost;

prochladlost, prochladnutí, prokřehlost, nachlazení, nachlazení, nastuzenost, zachlazení, nastuzení, nastydnutí, zastuzenina, zastuzení, rýma, omrznutí, omrzlina, oznobenina, podchlazení, hypotermie, umrznutí, zmrznutí;

chladné počasí, mrazivé počasí, psí počasí, tudené období, stadiál, glaciál, doba ledová, zima, tuhá zima, sibérie, sníh, plískanice, krupobití, mráz, led, náledí, ledovka, ledovatka, námraza, jinovatka, rampouch, zmrzlý déšť;

chlazení, ochlazení, zchlazení, zchlazování, vychlazování, zalednění, zledovatění, ztuhnutí, zmrznutí, zmrazení, hibernace, refrigerace, lyofilizace, glazurování;

chladicí zařízení, mrazicí zařízení, chladič, chladicí box, chladicí věž, gradovna, lednička, mrazák, mraznička, chladicí pult, refrigerátor, mrazírna, chladiřna, ledárna, lednice, frigidárium, kryogenerátor, kryorefrigerátor, kryokomora, chladivo, refrigerans, refrigerancia, kryotechnika, chladicí technika;

zmrzlina, mražený smetanový krém, mražená káva, polárkový dort, eskymo, nanuk, parfet, bomba, zmrzlinový pohár, mražená ovocná dřev, ledový čaj;

adj. *chladný*, přechladný, chladňounký, chladňoučkový, chladňounký, studený, přestudený, studeňoučkový, podzimní, zimní, zimný, zimavý, plískavý, mrazový, mrazný, severský, arktický, sibiřský, frigidní, hypotermní, hypotermální, psychro-;

chlazený, ochlazený, vychlazený, zmrazený, mražený, mražený, na kost, s ledem, ledový, ledovatý, ledovitý, zmrzlý, mramorový, rampouchový, ledovcový, glaciální;

sychravý, mrazivý, lezavý, zebavý, tuhý, tvrdý, ostrý, jedovatý, kousavý, bodavý, pronikavý, řezavý, štíplavý, palčivý, ukrutný, svinský;

vychladlý, vystydlý, prochladlý, nachladlý, nachlazený, prostydlý, nastydlý, zastydlý, nastuzený, prokřehlý, zkřehlý, zmrzlý, promrzlý, jako led, jako rampouch;

chladivý, chladící, chladicí, mrazící, vychlazovací, zchlazovací, mrazotvorný, zimotvorný, mrazírenský, chladírenský, refrigeranční, hibernační, frigo-, kryo-;

vb. *chladit*, studit, mrazit, znobit, vychlazovat, zchlazovat, ochlazovat, zastuzovat, zmrazovat, zamrazovat, omrazovat, podchládit, hibernovat, lyofilizovat;

prochladnout, vychladnout, promrznout, zmrznout, zamrznout, křehnout, prokřehnout, prostydnout, nastudit se, nachladit se, zábst, lézt za nehty;

ochlazovat se, dělat se zima, klesat teplota, uhodit mráz, mrznout, stydnout, tuhnout, chladnout, ledovatět, ledovět, sněžit;

adv. *za studena*.

jak v ledárně, jak v lednici, jak v márnici, jak v morně, jak na severní točně.

<307 Počasí, 757 Lhostejnost>

341 Palivo

sb. *palivo*, topivo, podpal, zátop, otop, přípal, dřevo na zátop, palivové dříví, topivové dříví, ramlí, polání, štěpiny, palivové kolo, troud, otep, špalek, poleno, tříska, piliny, papír, bagasa, sláma, šáchor, pohonná látka, pohonná hmota, palivová směs, zápalná směs, hořlavina, slož, třaskavina, biologický odpad, uran, diergol, tritium, chloristan amonný, umělé palivo, chemické palivo, přirozené palivo, fosilní palivo, bezdýmné palivo, bezpopelnaté palivo, raketové palivo, palivář, palivářská technologie;

tuhé palivo, pevné palivo, rašelina, trus, uhlí, otopové uhlí, antracit, lignit, briketa, koks, živichná břídllice, dřevěné uhlí, dřevné uhlí, torolit, tuhý líh, metaldehyd, letek;

kapalné palivo, motorové palivo, benzín, petrolej, motorová nafta, Diesellovo palivo, parafin, heptalin, topný olej, plynový olej, mazut;

plynné palivo, zemní plyn, svítiplyn, bioplyn, hořlavý plyn, propan-butan, rafinérský plyn, topný plyn, methan, generátorový plyn, vysokopecní plyn, koksárenský plyn, vodní plyn, plynné raketové palivo, kryogenní palivo;

jaderné palivo, štěpná látka, uran, deuterium, palivový proutek, palivová tyč, jaderný palivový článek, palivový článek MOX, jaderná energie, jaderná energetika;

obnovitelné zdroje energie, alternativní energie, geotermální energie, slapová energie, biochemická energie, sluneční energie, solární energie, větrná energie, energie vodních toků, vodní elektrická energie, elektřina, galvanický článek;

pálení, spalování, oxidace, požeh, zpopelnění, zpopelňování, kremace, deflagrace, komsuce, zapalování, zážeh, zapálení, podpálení, zakládání požárů, žhářství, paličství, pyromanie;

zapalovací zařízení, zapalovač, ignitr, magneto, pazourek, křesadlo, podpalovač, knot, svíčka, zapalovadlo, tříska, louč, loučka, dračka, fidibus, hubka, vích, věchet, zápalka, sirka, kapsle, iniciátor, rozněcovadlo, roznětka, rozbuška, pilule, ledkovaný papír;

adj. *palivový*, topný, topivový, otopový, otopný, zátopový, podpalový, podpalný, hořlavinový, spalitelný; *spalovací*, zážehový, hořlavý, žárový, spalný, zápalný, zapalitelný, zápalčivý, vznětlivý, výbušný, bouhavý, třaskavý, explozivní, třaskavinový, žhářský, paličský, pyromanický;

vb. *zásobit palivem*, doplnit palivo, dodávat pohonnou hmotu, tankovat, natankovat, naplnit nádrž, dát plnou, pohánět, dodávat energii, sytit, obohacovat pohonnou směs, přiložit, přikládat, krmit, přihrábnout, prohrábnout, přihodit na oheň, přilévat olej do ohně;

zapálit, podpálit, zažehnout, připálit, rozdělat oheň, založit oheň, rozkřesat oheň, vykřesat jiskru, rozžehnout, roznítit oheň, roztopit oheň, rozpálit uhlí, rozškrtnout sirku, škrtnout sirkou, zanítit plamen, rozdmýchat oheň, zatopit, chytout, spalovat, pálit, spálit, zpopelnit, hořet, žřít.

<304 Plyn, 321 Minerál>

i otravy, být
řicho, mít
projíst
a jídlo, mít
ý, cpát si to do
xovat ledničku,
iděra;
e, oddávat se
bnou žravostí,
hlnout,
ebe, cpát se
ídlo, jíst jako
jako malinu,
vylízat,

; 756 Touha,
vestřídmost>

v pití,
odmítání
nence,
ohibice,
čnost,

nost,
ealisticnost,
ktivnost,
dnost,

ní,
a iluzí,
cení;
čení,
oholická
í záchytná
olka,
tialkoholní
holismu,

ionymní

stý
lu,
ý

tář,

nou

živající

odělý;
ný,
anný,

i, mít
kapku
, mít

holu,
odmítat

alkohol, zřici se veškerého alkoholu, přestat pít,
nedotknout se alkoholu, nechat chlastu, nedat si ani
kapku, abstinovat, stát se abstinentem, být abstinent, být
vzorem střizlivosti;

umět pít, znát svou míru, snést alkohol, mít vydržet,
něco vydržet, uchovat si jasnou hlavu, udržet se na
nohách;

vystřizlivět, probrat se, vyspat se z toho, vyspat se
z kocoviny, vyspat se z opice, probrat se z kocoviny, dát
se do hromady, dát se do kupy, vyčistit hlavu, postavit
na nohy, zbavit se závislosti na alkoholu, skoncovat
s alkoholem, vyléčit se z alkoholismu;

adv. v střizlivém stavu, při smyslech.

<510 Jednoduchost, 660 Přísnost, 734 Nevzrušenost,
786 Skromnost, 845 Sebekontrola>

850 Opilost

sb. opilost, stav opilosti, požití alkoholu, opojení
alkoholem, vysoká hladina alkoholu v krvi, přítomnost
alkoholu v krvi, intoxikace, ebrieta, zpitost, ožralost,
ožratost, namazanost, nalitost, nachmelenost, nadranost,
nadrátovanost, nametenost, opice;

mírná opilost, podnapilost, podnapilý stav,
podroušenost, špička, opička, rozjařenost, veselost,
únava alkoholem;

pití, pití alkoholu, požívání alkoholu, konzumace
alkoholu, společenské pití, popíjení alkoholu, zlepšování
náladu alkoholem, opíjení se, alkohol, chlast, přemíra
alkoholu;

opilství, pijáctví, náklonnost k alkoholu, chorobné
pijáctví, problémy s pitím, nadužívání alkoholu,
zneužívání alkoholu, nadměrné požívání alkoholu,
nadměrná konzumace alkoholu, návykové pití alkoholu,
závislost na alkoholu, alkoholismus, etylismus,
dipsomanie, kvartální pijáctví, kvartálníctví, alkoholická
otrava, otrava alkoholem, delirium tremens, alkoholová
halucinóza, bílé myšky;

pitka, pijatyka, chlastačka, chlastanice, vypíjenda,
vožračka, pařba, tah, flám, šňůra;

kocovina, těžká kocovina, kocour, slon, těžká hlava,
hlava jako škopek, pachut' v ústech, kalné ráno, vokno,
auslág;

pijan, piják, milovník alkoholu, konzument
alkoholu, milovník dobrého vína, pivař;

opilec, ochmelka, ochlasta, ožrala, vožrala, kořala,
nedopita, spítar, mazavka, vožungr, násoska, nasávač,
chlastoun, vochlasta, chlemtal, slivoň, paříč, kamarád
z mokré čtvrti, člověk závislý na alkoholu, alkoholik,
notorický alkoholik, notorik, kvartálník, etylik,

adj. opilý, pod vlivem alkoholu, zpitý, namazaný,
ožralý, nadraný, zřízený, spráskaný, nachmelený, nalitý,
nacucaný, napitý, nasáklý, naložený v lihu, pod parou,
na mol, jako dělo, gumový;

podnapilý, přio opilý, podroušený, rozjařený,
zmožený, společensky unavený, trochu namazaný,
přivožralý, nacamraný, líznutý, stříknutý, namázlý,
načatý, připražený;

opilecký, pijácký, pijanský, spítarský,
ochmelkovský, chlastounský;

vb. pít, konzumovat alkohol, holdovat alkoholu,
oddávat se alkoholu, pít přes míru, neznat míru, opíjet
se, posilňovat se alkoholem, chlastat, chlastat jak
nezavřenej, nasávat, pařit, bumbat, lít do sebe, nalejvat
se, lemtat, lábovat, tankovat, sít, slopat, chlemtat,
chlámat, ožírat se, pít jako duha, pít jako houbu, mít
splávek, vymetat hospody, obrážet putyky;

být podnapilý, být přio opilý, mít přes míru, neznat
míru v pití, být v podnapilém stavu, být v podroušeném
stavu, maličko přebrat, přebrat, mít v hlavě, mít mírnou
špičku, mít špičku, mít opičku, být veselý, udělat si
náladu, mít rozvernou náladu, být přivožralý, mít
nakoupeno, motat se komu jazyk, máznout se,
přimáznout se, být nametený;

být opilý, být pod vlivem alkoholu, být ožralý, být
na mol, být pod obraz, být pod parou, být zkárovaný, být
jako čuně, být jako prase, být jako dělo, vidět dvakrát,
mít opici, mít ji jako z praku, nevědět o sobě, být tuhý,
motat se, šněrovat si to, vidět dvojité;

opít se, ožrat se, zpít se, zpít se do němoty, nalít se,
namazat se, nadrátovat se, nadrat se, nalámat se, namést
se, picnout se, prdnout se, máznout se, zčadit se,
zhulákat se, zhulit se, zkouřit se, zlejt se, zmrskat se,
zlískat se, zpráskat se, ztrískat se, zkárovat se, zřít se,
zřít se jak zákon káže, předávkovat se alkoholem,
otrávit se alkoholem, dostat otravu alkoholem, mít
kocovinu, mít v puse jak v polepšovně, mít v hubě jak
v pastáku, mít okno;

propadnout alkoholu, neodolat vábení alkoholu,
nedokázat odolat alkoholu, mít problémy s alkoholem,
potýkat se s alkoholem, zápat s alkoholizmem, mít
sklon k alkoholizmu, uchýlit se k alkoholu, zapíjet
problémy alkoholem, utápět starost v alkoholu, utápět
bolest v alkoholu, hledat únik v alkoholu, trpět závislostí
na alkoholu, být závislý na alkoholu, být ve vleku
alkoholu, neovládat svoje pití, dát se na chlast, mít
kvartál, propít výplatu, propít poslední peníze;

opít, jít do hlavy, lézt do hlavy, rozvázat jazyk,
zkalit rozum, navodit stav opilosti, intoxikovat;

adv. v opilosti, v podnapilém stavu, v podroušeném
stavu, po požití alkoholu, pod vlivem alkoholu,
v alkoholovém opojení.

<267 Příjem potravy, 743 Veselost, 846 Nestřídmost>

851 Drogování

sb. drogování, užívání drog, braní drog, drogomanie,
toxikomanie, narkomanie, drogová závislost, drogový
problém, léková závislost, návyk, drogový návyk,
misúzus, abúzus, abúzus léčiv, polymorfní abúzus, pití,
kouření, alkoholismus, tabakismus, kofeinismus,
morfinismus, kokainismus, heroinismus,
workoholismus, fetování, smažba;

aplikace drogy, píchání si, píchání si do žíly,
nitrožilní vpichování, braní na jehlu, vpich, kouření,
kouření marjánky, kouření heroinu, šňupání, šňupání
píka, šňupání pervitinu, inhalace, čichání, čichání
toluenu;

omamná látka, opojná látka, návyková látka,
psychoaktivní látka, alkohol, tabák, nikotin, kofein,
magorák, narkotikum, droga, fet, legální droga, měkká
droga, lehká droga, tvrdá droga, těžká droga, přírodní
droga, syntetické droga, doplňková droga, rekreační
droga, chytrá droga;

konopná droga, konopí, kannabinoid, marihuana,
Maria Johanna, marjánka, mařena, maruška, seno, tráva,
grass, zelí, zelená láska, kytky, weed, ganja, joint, skunk,
hašiš, haš, černý afghán, čokoláda;

stimulační droga, speed, metamfetamin, pervitin,
perník, péčko, peří, piko, efedrin, amfetamin, kokain,
koks, sníh, snížek, snow, ice, cukr, cocaine, coke, blow,
crack, extáze, ecstasy, E, éčko, extoška, MDMA, XTC,
ex, X, kolčo, koláč, Eden, Adam, Eva, Love, Emphaty,
Harmony, DOB, taneční droga, modifikovaná droga,
designer drug, PCP, andělský prach, STP;

ČESKÝ SLOVNÍK VĚCNÝ A SYNONYMICKÝ

I

Z pověření překladatelské sekce SČSS zpracoval Jiří Haller

Redakční rada: předseda Vl. Šmilauer, † Fr. Heřmanský, L. Hradský, Fr. Jílek, St. Lyer, Bř. Mencák, Jos. Sekera a Em. Tilsch

Obálku navrhl Miloslav Fulín

Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p., v Praze roku 1969 jako svou publikaci č. 91-90-03

Edice Odborné slovníky

SNÍH

sněžák I 56.11
sněžení I 57.10
sněženice I 57.10
sněženka I 610.7
sněžít (*padá snítí*) I 57.1
— málo... I 57.4
— s větrem... I 57.6
— silně... I 57.5
sněžina (*hora*) I 78.3
— (*sněhová lavina*) I 56.8

ČESKÝ SLOVNÍK VĚCNÝ A SYNONYMICKÝ

II

Zpracoval Jiří Haller, přepracování dokončil Vladimír Šmilauer

Redakční rada: předseda Vladimír Šmilauer, Ladislav Hradský, † František Jílek, † Stanislav Lyer, Břetislav Mencák, † Josef Sekera a Emanuel Tilsch

Obálku navrhl Miloslav Fulín

Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p., v Praze roku 1974 jako svou publikaci č. 01-90-04

Edice Odborné slovníky

Český slovník věcný a synonymický Rejstřík k svazkům I—III

Zpracovali Vladimír Šmilauer a Ladislav Hradský
Vydalo Státní pedagogické nakladatelství, n. p., v Praze roku 1987 jako svou publikaci č. 1—54—15/1

Edice Odborné slovníky

Odpovědná redaktorka Michaela Jacobsenová

Výtvarná redaktorka Milada Slaninová

Technická redaktorka Marcela Jirsová

Z nové sazby písmem Tempora vytiskla Severografia, n. p., závod Most

Formát papíru 70 × 100 cm — AA 87,28 — VA 88,31 — 984 stran

Náklad 10 000 výtisků

Tematická skupina a podskupina 12/2

1. vydání

Cena vázaného výtisku Kčs 81,00

505/21,857

14-284-87

Kčs 81,00

— (*sněhová pokrývka*) I 56.3
— (*sněhová vločka*) I 56.9
sněžisté I 56.3
sněžka (*hora*) I 78.3
sněžno I 56.1
sněžný (*sněžový*) I 56.12
snídání II 2056.1
— (*potrava zvěře*) I 772.4
— (*žrátk*) I 772.2
— druhá II 2057.1
snídání II 2056.1
snídarňa II 2056.2
snídat II 2056.3
— (*žrátk*) I 772.1
— po druhé II 2057.4
sníh I 56.1
— (*pomazánka*) II 2113.1
— (*vlas*) II 1267.2
— krupicový I 56.2
— mokřý I 56.5
— navátý I 56.7
— nový... I 56.4
— suchý I 56.5
— vrže I 57.9
sník (*sen*) II 1780.1
snílek (*nesmělec*) III 2934.2
— (*snivost*) III 2385.2
snílkování (*neenergičnost*) III 2934.1
— (*snivost*) III 2385.2
snílkovat III 2383
snílkovský (*neenergičtý*) III 2934.3
— (*snivý*) III 2385.1
snímat (*sundati*) II 2267
— roušku III 2495.1
— slupku... I 274.1
— z krku (*osvobodovati*) III 2885.1
— ze sebe (*svléci se*) II 2188
snímek (*vyšetření*) II 1960.2
— rentgenový II 1957
snímkování (*vyšetření*) II 1960.2
sníst (*jísti*) II 1372.1
— (*žrátk*) I 772.1
— až do konce... II 1372.7
— dopolední svačinu II 2057.4
— k snídání II 2056.3
— na zkoušku II 1465.1
— něco jedovatého II 1925.1
— oběd II 2058.3
— svačinu II 2059.3
— večeři II 2060.4
sníti III 2383
— (*přáti si*) III 2789
— (*rozjímati*) III 2392.1
— (*spáti*) II 1776.1
— (*vymyslíti*) III 2380
snítka (*větvička*) I 290.2
snivec (*snílek*) III 2385.2
snivost (*myslivost*) III 2395.2
— (*snivý ráz*) III 2385.2
snivotklivý (*dojímavý*) III 2519.3
— (*snivý*) III 2385.1
snivý III 2385.1
— (*snový*) II 1780.2

YM n. poškozovat zem co, zmrázovat, ívat || zmrázit, o-, mrazuje zbylé květy; ostrý vítr nás promrazil rosné kapky; ledem srovnal; mráz romrazil zem i vody; dna; crčíci krev nespáluje || spálil, sežehává, o- || sežehl, mladou zeleň; mráz razy sežihaly, -žehly

iovat, *zř.* ztuhat || uhne kalná voda; země u spánku; země utuhá tuhla na kost, na kááto mrazem utuhlo j. ivity přituhly; *neosob.* v noci trochu utuhlo, || Z-, u- (blátivo tvrdne ny; země ztvrdla na sních ulehla a utvrdl); v led, *přen.* v kámen, uhými mrazy změnila ut se || -krýt se, pohovovat se || -táhnout nky jsou přikryty lelakem, *přen.* ledovými irzat, přimrz(áv)at, 1 zamrz(áv)at, (na- zmrzávat¹ || na-, z-, vy-, pro-, pře- á skla u auta namr- imrzala voda; omrzají zá; tůň zamrzávala le- zává až do dna; dech i páru; louka počíná arzají; na drátech na- i uši; kaluž přes noc arzly, u-; půda, voda, , pře-; snh povrchem dna; potoky přemrzly mrzlo (přes noc umrzlo zamrazit se (všechno zamrazilo);¹ křeh- nakřehnout, z-, vy-, zimou křehne v led; zem; mráz šedivý, až z-, pro- atd.)

přilínat || -lnout k čestat se do čeho, při- k čemu, na čem, na- vá k jehličí; mlha při- amrzal na stromy; na mih; lavička přimrzla stěně); *zř.* zamrzat¹ lo čeho (lodi zamrzaly, y zamrzaly do ledu), do ledového sevření,

být svírán || sevřen ledem, uváznout v ledu × uvolňovat se || uvolnit se ze zamrznutí, odmrzat, roz-, vy- || -mrznout (přimrzlá ko- nev už odmrzá, -mrzla; kameny vymrzaly, -mrzly z dlažby)

6. TRPĚT || u-, být poškozován || -škozen, být ničen || z- mrazem, namrzat, po-, vy-, vymrzávat || -mrznout (brambory namrzají při 3—4° pod nulou; namrzly mu uši, prsty u nohou; nízká tráva pod sněhem snadno vymrzá; kraje, kde jetele často vymrzávají; za holomrazů ozimy silně vymrzly; chránit brambory, aby nepomrzaly; přišel náhlý mráz, květy pomrzly) *viz též* je chladno, zima, tvrdnout

55. 1. JÍNÍ (měkké, bílé, šedivé, stříbrné, chumáčkovité j.; louky se potáhly hustým j-ím; *meteor.* j. = zmrzlá rosa v podobě drobných, lesklých ledových jehliček přímo na povrchu půdním, na trávě, na mechu, na okrajích střech, ale ne na stromech a na drátech), jinovatka (bílá, bělavá, šedivá, šedá, stříbrná, třpytivá, jiskřivá, hustá, silná, tlustá, huňatá, těžká j.; větve stromů a telegrafní dráty byly obaleny tlustou j-ou; *meteor.* j. = usazenina z ledových krystalků tvořící se při tzv. „suché mlze“ na větvích stromů, na hranách a rozích předmětů, budov ap.); ojínění, za-, po- (trávy, mezi), *zř.* jínění (stříška se bělala j-ím);¹ zmrzlá rosa (na trávníku), jehličkovitý led, jehličkovitý ledový obal (na trávě, na mechu, na větvích), jinovatkový povlak (obal), *bás.* šed prvního (ranního) mrazu, stříbrný koberec jíní, *přen. kniž. zast.* pýř mrazová (mrazivá), pýř zimy (v jasných perlách taje p. z. na větvích);¹ *zř.* šedivec, šedivák, *expr. zřob.* šediváček¹ (první mrazový š.; š. leží na lukách, na střechách; střechy se třpytí š-em), *zř.* šedivina (ráno už byla všude š.), ob. šedivý mráz;¹ (*ze sloven.*) sřín, sřín (na osení dýchli bílý s.); *dial.* jinováč, jin (šedivý j. ležel na střechách), hřebenatka (z večera přitáhla od východu mlha, a do rána byla na stromech h.), cigánská rosa („c. r.“ se perlila na trávníku j. stříbrný závoj), okyď, okyť (napadala nová o.); *dial. a zast.* mráz, *zřob.* mrazík (bílý, šedivý, šedý, padlý, huňatý m.; na polích ležel m.; v zimě vyrážel ze zdi šedivý m.; střecha pokrytá malým šedivým m-ikem) jinovatka na oknech, ledové (mrazové, zimní) květy, mrazový květ

2. NÁMRAZA, námrazek, *zř.* námraz (je nebezpečí n-y; *meteor.* n-a je krystalická hmota ledová usazující se při „vlhké mlze“ na větvích, na drátech, na letadlech a automobilech), přimrazek (odškrabat p. ze skla), námrazová vrstva, namrzlá vrstva ledu (na větvích ap.), ledový povlak n. obal (na větvích, drátech), ledová pokrývka (na křídlech letadla), *odb.* námraz(k)ový útvar;¹ ledovka, ledovatka, *zř.* ledovatina (l. polámala mnoho stromů; l. tvořící se na letadlech), *zř.* omrzlina

3. (adj.) JINOVATKOVÝ (poprašek, pohroma), *zř.* jínovitý, jínový (povlak, vrstva);¹ námrazový (n-á vrstva; n-é krupky; n-é obdoby), námrazkový (n-é útvary na el. vedení), ledovkový (*les.* l. polom)

pokrytý jíním (jinovatkou), obalený (potážený) jinovatkou (jíním), plný jíní n. jinovatky (keře plné j.), ojíněný, *zř.* ob-, ojíněný (o-á pole vypadala j. z cukru), zajíněný, z-, po-, *zř.* zjíněný, zjinovatělý, po-, pojínovatěný, jinovatý (větvičky, trávník, pole);¹ zmrazivělý (pole, okna), omražený (větve, okna), zamrzlý (okna); pokrytý ledovými květy, květovaný, za- (okna za-á mrazem, k-á jinovatkou)

4. (slov.) POKRÝVAT || -krýt JÍNÍM (jinovatkou), obalovat || obalit, potahovat || -táhnout jinovatkou (námrazou) co; ojínovat, *zř.* za-, jínit || ojínit, za-, z-, po- co (mráz ojínuje, za-, -jínil trávníky, větve stromů; šedivec jíní louky; přišly mrazy, zajínily všecko; tráva byla ráno všecka pojíněna; sady mráz zjínil do jiskřiva), *bás.* mráz nadýchal jíní na trávník (ledové květy na okna)

pokryvat se || -krýt se jíním (jinovatkou), obalovat se || obalit se, potahovat se || -táhnout se jinovatkou (námrazou) n. být pokryt (obalen, potažen) jíním (jinovatkou, námrazou), balit se || za- se jíním (jinovatkou, v jinovatku), být zabalen do jinovatky (stromy jiskří, zabaleny v jinovatku), jinovatět, ojínovat se, *zř.* jínit se¹ || ojínit se, *zř.* ojínět, zjinovatět (stromy jinovatějí; v ranním mraze se meze jínily; mlhou stromy ojíněly, se ojínily, zjinovatěly; okna zjinovatěla); mráz (jinovatka) vyráží || -razil (se) na čem (na větvích, na travinách), přišla (padla) jinovatka, přišel první mráz šedivec, ráno byla všude už šedivina, *kniž.* husté jíní pokrylo trávník stříbrným kobercem (závojem);¹ na stromech (na oknech) kvete mráz, *zř.* květovat (okna krásně květovala lesklými květy zimními)

56. 1. SNĚH (jemný, lehký, hebký, křehký, kyprý, pápěrkový, pápěrkovitý, pápěrnatý, neprašný s.; lehký, suchý, prachový s.; bělostný, neporušený, nedotčený, panenský s.; hluboký s.; zledovatělý ap. snh, *viz dále*), *expr. zřob.* sněžek, *zř.* sněžik (k ránu se snesl lehký s.);¹ *zř. kniž.* sněžno (nedotčené, čerstvé napadené s.), sněžina (vítr roznášel s-u do všech koutů); sněhový poprašek (ve vzduchu poletovaly s-é p-y), *přen. kniž.* sněhové (*zř.* vločnaté) pápěří n. pápěří (*zř.* pápěř, pápěř) (milé vločnaté p. se usadí na haluzích), sněhové pýří (vítr hnal první s. p. po ulicích), *zast. kniž.* sněhový (sněžný) pýř (postavy pokrývá s. p.), pýř zimy (poletuje vířivý p. z.), sněžná pýř (horám na čelech se blýská s. p.)

mnoho sněhu (velké) sněhy (ten rok byly

náramné s-y), sněhové spousty, *přem.* peřiny, lavice sněhu (napadaly celé p-y sněhu)

2. **SNĚHOVÁ KRUPÍČKA** (krupice), sněhové krupky (přes noc se ochladilo a ráno se počaly sypat s. k.), **krupicový** (krupičkový, krupičný, krupkový, krupnatý, krupicovitý, krupičkovitý, krupkovitý, *zř.* -ovatý) **sníh** (metelice k-ého sněhu), **drobný, suchý** (sypký) **sníh**, **drobné křehké kuličky sněhu**, **drobná zrnka sněhu**, **krupičkový** (krupkový) **poprašek**, **ledové jehličky** (sníh se zvedá ostrými j-ami), **zmrzlý** (ledový) **dešť** (z. d. se objevuje zpravidla před oblohou); *meteor.* **polární sníh**, **diamantový prach** (z jasné oblohy padají jemné ledové krystalky, zvané d. p.); *dial.* **omrzlice** (padá o., tj. dešť n. sníh s krupkami), **syvky** (v tu dobu padají se sněhem i s., drobné krupky)

3. **SNĚHOVÁ POKRÝVKA** (souvislá × ne-p. s.; hory pod bílou p-ou), *kniž.* **sněhový pokrýv** (příkrov, kryt) (země dríme pod bílým p-em sněhu; neporušený k. sněhový), ¹ (silná, hluboká × slabá, tenká) **vrstva sněhu** (ležící na zemi); (lehký, tenký) **sněhový poprašek** (na zemi leží lehký p. s.); (sněhová) **celina** (přes pole a luka jediná nedotčená c. sněhu), **sněhová** (sněžná, zasněžená, po-) **plocha** (plán), *zř.* **sněžina** (širošířé s-y), **sněžistiže** (v Tatrách není věčného ledu, jen víceletá s.); ¹ *zeměp.* **sněhové** (sněžné, firnové, srežové) **pole**, **firnovisko**; *přem.* **střecha sněhová** (na korunách jedlí ležela s. s.), **sněhová** (bílá) **peřina**, **peřina sněhu** (napadly celé p-y sněhu; bělostná p. padlého sněhu), **sněhová** **duchna** (pole spala pod vysokou d-ou sněhu), **rubáš sněhu** (sněhový), **bílý rubáš zimy** (kraj zahalený v b. r. z.), **bělostné** (sněhové) **roucho zimy**, **bílá** (sněhová) **zimní rouška**; *dial.* **úpad** (oupad) **sněhový** (sněhu) (v tom ú-u sněhu se půjde bídně; zvěř zůstala při silném ú-u sněhovém v houštinách)

zasněžená hora, *zř.* **sněžina** (alpské s-y), *zast.* **sněžka**, **sněžník** (věčné ledy s-ek vysokých; lavina se utrhla od s-u)

místo bez sněhu (holé), *dial.* **průlina**, **protulák** (udělaly se první p-y ve sněhu), **kopno** (k. se na polích ukazuje)

4. **NOVÝ SNÍH**, **čerstvý** (čerstvě napadlý, -padlý, -padalý, *zř.* padlý) **sníh** (bělostná peřina p-ého sněhu), *mysl.* **obnova** (napadala přes noc o., každá stopa se v ní jasně zračila), *dial.* **okyt**, **okyd** (na stromy zas napadla okyt, napadl okyd) × **STARÝ SNÍH**, **slehlý** (u-, ztvrdlý, u-, okoralý, z-, zkorinatělý, kornatý, zmrzlý, zledovatělý, ledovatý, zrnitý, hrubozrný, srežový, firnový) **sníh**; **sníh se zmrzlým** (zledovatělým, utvrdlým) **povrchem**, **škráloupovitý sníh**, *zeměp.* **firn**, *zř.* **srež**, **firnový** (srežový) **led**, **zledovatělec**, **zrnatina** (z. starých závějí); ¹ **věčný sníh** (v točnových oblastech, na vysokých horách)

5. **SUCHÝ SNÍH**, **prachový** (prašivý, *zř.* prašný, prašnatý) **sníh** (sníh byl p. suchý, nelepil se), **sněhový** (sněžný, sněživý) **prach** (děti botami rozhrnovaly s. p.), (sněhový) **poprašek** (na zemi ležel lehký p. sněhový), *lyž.* **prašan** (čerstvě napadlý p.) × **MOKRÝ SNÍH**, **vodnatý** (zvodnatělý, rozmочený, rozbředlý, břechovitý, *expr.* rozčvachtaný, čvachtavý) **sníh**, *expr.* **sněhová břecha** (šlapat ve sněhové břechce), **čvachtanice**, **čvachtanina**, *zř.* **čvachtacka**, **čvachtanice**, *dial.* **čmachtanice**

6. **ZMRZLÝ** (u-, tvrdý, ztvrdlý, u-) **POVRCH SNĚHU**, **sněhová kůra** (s. k. udržela lyžaře), **sněhový škráloup** (zledovatělý š-y na sněhu), *mysl.* **obláčka**, *dial.* **površek**, **povrchnice** (přes noc napadlo trochu nového sněhu na špinavý p.; sníh povrchem zmrzl a p-e unesla i člověka), **svrchulka**, **koráb** (na sněhu)

7. **ZÁVĚJ** (zásněžky, zásněžné ploty proti z-ím), *zdrob.* **závějka** (pruhy a z-y sněhu); ¹ **navátý sníh**, *kniž.* **návěj** (vysoké n-e sněhu), **závějová prohlubeň**, *přem.* **peřiny závějí**, **sněhové duny**, *bás.* **sněhu závějový nával**; ¹ **ob. záměť** (sníh ležel v z-ech vysokých na půl druhého sáhu)

horol. **převěj** (= převislý navátý sníh), (sněhová) **střecha**, *zeměp.* **sněhový** (lavinový) **převis**

(slov.) **dělají se** || **udělaly se**, **na- se závěje**, **nadělalo se závějí**, **tvoří se** || **utvořily se**, **vrší se** || **navršily se**, **nachumelily se** (vysoké) **závěje**, **vítr navál** (navanul, nametl, utvořil, nakupil, navršil, nachumelil) **závěje**, **vichřice navanula** (nahromadila, nakupila ap.) **spousty sněhu**, **vítr sprášeje** (shání) **sníh v hluboké závěje**; **sníh zavál** (*dial.* **zadržel**) **cesty**, **cesty jsou zaváty** (*dial.* **zadržené sněhem**), *dial.* **nametlo sněhu**, **zametlo sněhem**, **nařušovalo sněhu**, **vítr uřušoval závěje**

8. **SNĚHOVÁ LAVINA**, **lavina sněhu**, **lavinov(ít)ý skluz** (spád) **sněhu**, *zř.* **sněhová strž** (s boků hor se řítily s-é s-e), *zast.* **sněžina** (záhubná s.)

9. **SNĚHOVÁ VLOČKA**, **vločka** (*zř.* **vloček**, *zast.* **vláčka**) **sněhu**, *zř.* **sněžina**, *expr.* **sněžinka** (vzduchem poletovaly jemné s-y), *expr.* *přem.* **peřitý chomáček** (zabělaly se povětřím první p-é ch-y), **sněhová hvězdička** (hvězdičce), **sněhové peřičko** (vzduchem řídice poletují první s-á p-a), **pápěra** (pápěr, pápěrka, pápěrek, *zř.* pápera, páperka, páper, páperek, papěrka, *dial.* **pápěrko**, **páperko**) **sněhu** (sněhová), *zř.* *bás.* **sněhová pyřin(k)a** **velká** (hrubá, chuchvalcovitá) **vločka**, **chumáč** (chumáček, chuchval, chuchválec) **sněhu** (na zmrzlou zem dopadaly celé ch-e sněhu), **kus sněhu**, **klk**, *zdrob.* **klček**, *zř.* **klouček** **sněhu** (sněhový k. mu padl za krk), *ob. expr.* **flák**, **flákanec sněhu** (sypany se celé

f-e sněhu), **sedlák ník** (dnes venku padá
10. **SNĚHOVÁ** házejí s-y mi k-emi), **sněhu**, **hrouda** (hrů *zř.* poška (volná zá čili p-ami)

(slov.) **koulovat** **lovat** (se) (kluci i děti se na návsi koulovými koulemi po sněhovými hroudami dovat koho n. se, **puškovat**, *zast.* **poš**
11. **SNĚHULÁ** stavili velkého s-a)

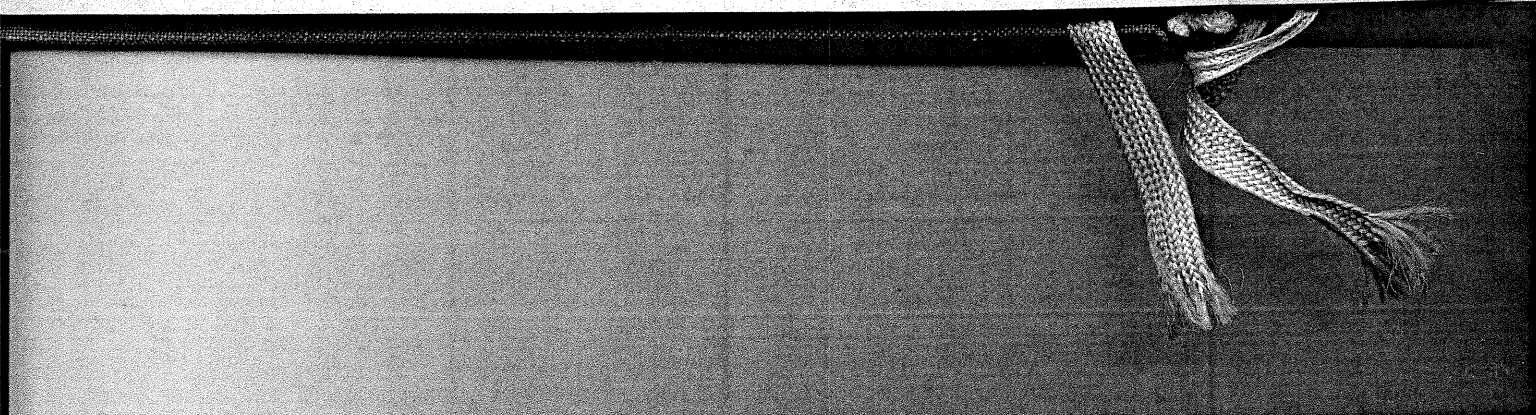
12. (adj.) **SNĚH** **poprašek**, **vánice**, **mr** (spousty), **sněžitý** (pásmo, květena); **ticho**, **opojení**; ¹ **fi** (ledovec); **vločkov** (ulehl), **vločnatý** (uleh)

sněžící, *zř.* *kniž.* **únor**); **chumelící** (obloha); *zř.* **sněh** **sněhosypký** (mraky **telici**, *dial.* a *zast.* **1** **pokrytý** (zapada **sněžený**, o-, *zř.* **pozachumelený**, *zř.* **ochaloupky**), ¹ (jsouc *kniž.* **sněžný** (s-é s-é pole, s-á oblast) (vysoká pohorí s-á sněhuplný (vánice); **prosněžený** (p-á tm

57. 1. **PADÁ** **s** sněží se (sněžilo hus sněžilo), *zř.* **prosně** **sníh se sype** (snáš se mihá), *neosob.* **palo**, **j. by se byl n** se sypalo z šedých **kolik dní bez přestáv** poletovaly porůznu se mihalo sněhové **vzduchem**; **sněho** **vzduchu**; **bělounk** **z nebe na zem**; (*dial.* **drhnou**) **peř** **ním sněžení**); *dial.* **sněží hustě**, **chu**

2. **BUDE SNĚŽ** **připravuje** (chysté **sníh roste** (byla lez **hová oblaka nesou**

3. **ZAČÍNÁ** || **za** **začal padat** (snáš

ový (prášivý, (sníh byl p.ěžný, sněživý) s. p.), (sně- l lehký p. sně- apadlý p.) × odnatělý, roz- tý, *expr.* roz- *expr.* sněhová (ce), čvachta- ačka, čvacha-

vrdlý, u-) PO- ra (s. k. udržela edovatělé š-y na površek, po- hu nového sněhu arzl a p-e nesla (na sněhu)ěžné ploty proti a z-y sněhu);¹ oké n-e sněhu), peřiny závějí, vějový nával;¹ vysokých na půl- áký sníh), (sně- ový (lavinový)

se, na- se zá- ří se || utvořily nachumelily se (navanul, na- il, nachumelil) (nahromadila, , vítr spráše je; sníh zavál ou zaváty (*dial.* stlo sněhu, za- hu, vítr ufujal

lavina sněhu, ěhu, *zř.* sněhová s-e), *zast.* sně-

l, vločka (*zř.* , *zř.* sněžina, ovaly jemné s-y), (zabělaly se po- hová hvězdička (vzduchem řídce íra (pápěr, pá- páperka, páper, ěrko, páperko) ohová pýřin(k) a covitá) vločka, al, chuchvalec) padaly celé ch- *zř.* ídce, *zř.* nu padl za krk), u (sypaly se celé

f-e sněhu), sedlák (padají, lítají s-i), dráte- ník (dnes venku padají z nebe d-i)

10. SNĚHOVÁ KOULE (chlapci po sobě házejí s-ými k-emi), koule (*zř.* kulička) sněhu, hrouda (hrudka) sněhu, *dial.* puška, *zř.* poška (volná zábava se sněhovými koulemi čili p-ami)

(*slov.*) koulovat koho n. se, *zř.* a *dial.* ku- lovat (se) (kluci po cestě koulovali děvčata; děti se na návsi koulují), házet (metat) sně- hovými koulemi po kom (po sobě), bojovat sněhovými hroudami, hrudovat, *zř.* hrou- dovat koho n. se, *dial.* kuličkovat koho (se), puškovat, *zast.* poškovat koho (se)

11. SNĚHULÁK, *zř.* sněžák (chlapci po- stavili velikého s-a)

12. (adj.) SNĚHOVÝ, sněžný (vločka, poprašek, vánice, mračno, oblast), *zast.* sněžní (spousty), sněžitý (voda);¹ *meteor.* nivální (pásmo, květena); *přen.* bílý (sport, smrt, ticho, opojení);¹ *firnový*, sřezový (sníh, pole, ledovec); *vločkový* (v. neprášný sníh dobře ulehl), *vločnatý* (v-é papěří se usadí na ha- luzích)

sněžící, *zř.* *kniž.* sněživý (mrak, nebe, noc, únor); chumelící (se), chumelivý (večer, obloha); *zř.* sněhonosný (mrak), *zř.* bás. sněhosypký (mraky s-é);¹ *provázený* me- telicí, *dial.* a *zast.* metelný (jeli m-ou nocí)

pokrytý (zapadaný, -padlý) sněhem, za- sněžený, o-, *zř.* po-,¹ (pole, lesy, víska, zima), zachumelený, *zř.* o-, po-, *zř.* zachumlený (lesy, chaloupky),¹ (jsoucí) pod sněhem (kraj p. s.), *kniž.* sněžný (s-é vrcholy hor; *zeměp.* horské s-é pole, s-á oblast), sněhovitý, *zř.* sněžitý (vysoká pohoří s-á), sněživý (s-é hory); sněhuplný (vánice);¹ prostoupený sněhem, prosněžený (p-á tma)

57. 1. PADÁ SNÍH, sněží, *zast.* a *bás.* sněží se (sněžilo hustě celý den; venku se drobně sněžilo), *zř.* prosněžilo (celou noc prosněžilo);¹ sníh se sype (snáší se, práší, poletuje, tíše se mihá), *neosob.* sype se (jen se sypalo a sy- palo, j. by se byl nahoře pytel roztrhl; sněživé se sypalo z šedých oblak), *zř.* je sněžno (po kolik dní bez přestání bylo s.);¹ *kniž.* vločky poletovaly porůznu, vířily, honily se; tíše se míhalo sněhové papěří; sníh se třepotá vzduchem; sněhové vločky se třepetají ve vzduchu; běloučné chladné peří se snášelo z nebe na zem; *ob. zast.* andělíčci derou (*dial.* drhnou) peří; Pánbůh snídá (o ran- ním sněžení); *dial. expr.* padá bída

sněží hustě, chumelí se *viz* dále s. 5
2. BUDE SNĚŽIT (padat sníh), sníh se připravuje (chystá se, tvoří se v oblacích), sníh roste (byla lezává zima, sníh rostl), sně- hová oblaka nesou sníh; *dial.* sněhulá

3. ZACÍNÁ || začalo SNĚŽIT (chumelit), začal padat (snášet se) sníh, dalo se do

sněžení (chumelení), spustil se sníh, začal poletovat (povívat) sníh, zabělaly se po- větrím první peřité chomáčky (vločky); rozněžilo se, sníh se rozchumelil, *neosob.* rozchumelilo se; sníh se rozpadal, *neosob.* rozpadalo se (to se to tam rozpadalo!)

4. SNĚŽÍ MÁLO (řídce, drobně n. chví- lemi, s přestávkami), chvílemi popadává (*dial.* popaduje) sníh, *kniž.* nad krajem poletuje a krouží sněžný prach;¹ sníh (se) práší (sníh prášil kolem a sypal se dolů), *zř.* sníh se poprašuje (z šedých oblak se začínal poprašovat sníh), *dial. neosob.* poprašuje (už trochu poprašuje)

5. SNĚŽÍ SILNĚ (hustě, mnoho, ve vel- kých vločkách, v celých chumáčích ap.), sníh padá hustě a huňatě; sníh (se) chu- melí, *neosob.* chumelí (se) (sníh se chumelil čím dál hustěji; venku chumelí j. o vánocích), *zř.* sníh se hulí; *ob. expr.* dnes se (se sně- hem) protrhl pytel (protrhlo se řešeto), mlynáři se perou (bijí, seprali se), lítají (padají) sedláci, dnes venku padají (z nebe) dráteníci, protrhla se (roz- se) peřina, *zast. ob.* na nebi n. sv. Petrovi (židovi, ži- dovcé, cikánce) se roztrhla peřina (duchna), staré židovce se rozspalo peří; *dial.* šu- melí se, šupelí se

6. SNĚŽÍ S VĚTREM (za větru, při větru), je vánice, řádí (zuří, rozpoutala se, rozvířila se, zavířila, rozzuřila se ap.) metelice (vánice), strašlivá metelice se rozbouřila zasněženou krajinou, spustila se (zvedla se, strhla se) divá chumelenice, sníh se prudec (hustě) zachumelil (*zř.* -chumelil) v divoké metelici, *neosob.* na- jednou se hustě zachumelilo (sněhem); sníh se metelí, *neosob.* venku se metelí; sníh (se) mete, *neosob.* mete se (ulicí se hnala zima, sníh metl až do podsíněk; to se mete!), vítr mete (zametá, žene, honí, prohání, shání, roz-, rozprašuje) sníh (po polích, po ulici ap.), sníh víří ve vzduchu (*expr.* v divokém tanci, kvapíku), vysoké bílé sloupky vířily ve vzduchu; sníh šlehá (bije) do čeho (do tváří, do oken), ostrý sníh letí rovinou (přimo proti nám), vítr sněhem bičuje kraj j. ostrými jehlami, po rovině uhání sníh v šedivém úprku; po daleké rovině se žene sněhová bouře; *ob.* honí se (pere se, mele se) tam pan Prášek s panem Větrovským, čerti se tam žení (perou, honí, melou), *ob. zast.* Rybrcoul se žení (má svatbu, stěhuje se); *dial.* činí se tam (to se tam činí!)

7. NAPAD(A)L SNÍH, napad(a)lo (mnoho, spousta) sněhu; je (leží, spočívá na zemi, kryje se, přišel, dostavil se) sníh, přišly velké sněhy, napadly celé peřiny sněhu, nasněžilo vysoko sněhu, na pole nasněžila zimní pokrývka; nachumelilo (se), nachumelily se spousty sněhu, sněhu

nachumelilo (je nachumeleno) přes půl metru; je pod sněhem (o vánocích bylo pod sněhem; vánoce byly, kraj byl p. s.), všecko je pokryto, při- sněhem (sněhovým rubášem ap.), celý kraj je zasněžen (zachumelen), je bílo (na střeších, na polích, všude je b.), venku je sněhový poprašek; ob. expr. sv. Martin přijel na bílém koni (padá-li sních kolem 11. listopadu), paní Zima přijela na bílém koni; dial. nakyd(a)lo sněhu, expr. to se nakydlo! × NENÍ SNĚHU, zima (půda) je bez sněhu, jsou černé vánoce (vánoce na blátě); mrzne naholo 54. 1; sních sešel (roztál, zmizel při tání), dial. všude je kopná zem, je kopno; viz 61. 2; 56. 3

8. POKRÝVAT || -krýt SNĚHEM co n. se, zasněžovat, o-, zř. zasněžovat || zasněžít, o-, zř. po-, vy- co n. se (lesy se zasněžují, o-; at si duben sebelepší bývá, ovčákovi přece hůl ještě zasněžívá; zimní nepohoda zasněžila všecko; hory jsou do běla zasněženy; les se celý zasněžil; zasněžil si nohy až po kolena; vršky stromů byly osněženy, po-; lyžařská dráha je dobře vysněžena), poprašovat || -prášit sněhem co (první sních už poprašoval paseky; cesty, pole, všecko řídké poprašeno sněhem); zachumelit, zř. o-, zachumelit co. n. se (římso u oken zachumelila zima; les se zachumelil n. je zachumelen; koruny stromů byly za chvíli celé ochumeleny)

9. SNĚH VRŽE (pod nohama), sních křupe, chrúpe, kroupe, chroupe, skřípá, dial. brouchá (pod nohama), dial. expr. skřívání vržou pod nohama

10. SNĚŽENÍ, padání sněhu, zř. expr. padanice (p. pomalu přestávala), krátké sněžení, sněhová přehánka (za den přešlo několik s-ých p-ěk)

sněžení s větrem (s vichřicí, bouřlivé), sněhová bouře (smršť), mrazivý vítr (vichřice) se sněhem; vánice (až v listopadu přišly prudké sněhové v.), zř. pověj (byla strašná p.);¹ chumelenice, dial. chumel(k)a, dial. a zast. chumelice (strhla se divoká ch.);¹ metelice, zř. metelka, zast. a dial. metel, metelec (bouřlivá zimní m.; zvedla se prudká m-l; hustý m-ec mu šlehal do očí), (sněhová) plískanice, zř. plískavice, dial. a zast. plíšť, plíšťka (studená p. vlhkého sněhu);¹ zř. popráška (přijde asi p., starali se lidé), zast. (sněhová) prášenice;¹ víření sněhu, sněhová víření (spustila se prudká v., vršily se vysoké závěje), zř. sněženice, sněžice (na cestě je chytla divoká s.), sypanice, šlehanice (těžko se šlo prudkou sněhovou š-i);¹ ob. expr. čina, činění (to je č., sních s deštěm a vítr do toho!), fujavice (ledová, sněhová f.), sibérie (venku byla učiněná s., meluzína foukala a sních se hnál ulicí), zř. meluzína (sněhová, se sněhem); dial. foukanice (byly takové f. a vánice, že nikdo z chalupy nevylezl), futeř, futeřice, futeřina (mrazivá, sněhová f.), věj, věje, vějanka, vě-

javka, vějice, vějíčka, vějka (byla hrozná v., ledový sních bil do tváří; v. j. o vánocích!), fuják, fuja, chujava, chujavice (okolo Doro-ty bývají největší ch.), šumela, chumtanice (sněhová ch.) slang. fukěř, fukeř, fukýř (za-žili na horách pěkný f.)

viz též vítr 64, dešť 66

58. 1. LED, pl. ledy (přírodní, umělý l.; firnový l.; věčný l.; l. byl jedna hladina; l-y se hnuly; ob. hluchý l. = l., pod kterým není voda); ledová pokrývka (kůra), ledový příkrov (na řece, na rybníce ap.; pod l-ým p-em nebylo života), přen. ledový krunýř; žel. výmrazek (= led na spojích kolejnic, působící jejich nepravidelné zdvižení)

tenký (slabý) led, tenká (slabá) vrstva (pokrývka) ledu (na vodě), ledový povlak (potah, škrálop) (spadl do prohlubně pota-žené slabým š-em ledu), škrálopovitý led; (slabá) ledová kůra (přen. slupka, sko-řápka), zmrázek, při- (ráno byly na kalužích z-y; tenký p. na hladině rybníka), zř. ledoví (stružka zamrzlá křaplavým l-ím), plav. zá- mraza (plavební dráhu už potáhla lehká z.), přen. (ledová) houpačka, dial. prohupovačka (první kluk se odvážil na nejistou h-u rybníka);¹ ledové zrcátko (na kalužích byla ráno l-á z-a); dial. poledovice (tenká p. se prolamuje pod tíží těla), stříž, zř. stříže (ráno se na vodě obje-vila první tenká s.), stříň, stříň (bořivá stříň na vodě; na kaluži byl první stříň), zř. stří-žek, střínek (na slunci roztál i poslední s.);¹ (ledový) křís (lehký k. na vodě), popěnka (tenoučká p.)

2. CELISTVÝ (souvislý) LED, ledová celina, hladká ledová plocha (plán), le- dová hladina (na řece, na rybníce), řiád. kniž. hlať, zř. hlád' (ledová h.);¹ zeměp. ledové pole (l. p. je zamrzlé moře kolem pólů), věčný led (u pólů, na vysokých horách), zř. ledoviště, -isko (věčná l-ště; velehorská l-ska), ledoví (přes l. a sněhy); viz též led sub 1.

pokrývání (-krytí) ledem, zaledňování, -lednění (z-ání pevnin v první době ledové; ústup z-ění v době poledové)

3. NEZAMRZLÉ MÍSTO (na vodě, upro- střed ledové plochy), mysl. výhřev, vývařisko (divoké kachny v zimě pobývají na v-ách), dial. průhřej (tahle n. tenhle p. nikdy nezamrzá)

4. KRA (ledu, ledová), zast. ker; (větší) kus (úloemek) ledu, tabule (lavice) ledu (plovoucí na hladině, navršené při břehu ap.); dial. křenec, skřenec, škřenec (palác z k-ů ledových), škruta, škrůta (skákat ze š-y na š-u), beran (b-y jdou po vodě)

ledové kry, kusy (úlomký) ledu (plovoucí po vodě), ledy (l. se hnuly, jdou), ledová tříšť, zast. stříšť (řekou už šla t.), ledová drť; zmrázky (voda plná z-ů); lid. baby (b. jdou po vodě); dial. (ta) stříž (zř. stříže),

stříň, (ten) stříň (sloven.) (ten) sřín, vodami)

ledová zácpa (je kupení ledu (ledová hrada (bariéra), nápěch ledu (udělat odchod ledu (čá nice ledová (most l. d. strhla most), s chod (jarní l.)

5. (adj.) LEDO cha, tříšť, moře, dc souvisící s ledem, lední (plocha, sport (ztuhlý) v led n. lý, zledovělý, zř. mech na tundrách) zř. -ledovělý (seve vité, zast. lednatý donosný (proud) × nezamrzlý, n. -mr- (přístav, moře)

6. (slov.) POB potahovat || -táhn dem co, zaledňov až po Krkonoše zal měnit, proměň zř. ledovatit || zř. til vody), zř. zle- vit co (přdu, vodú stávat se || stát nit se, proměňov v led n. pokrývá dovět, ledovatět, zř. zlednatět, zle moknutí ledověly, těla, z-; všechny vo- se || -lednit se, za v době ledové kra- těly)

viz též zima, kr- zovat, mrznout

59 RAMPOUC pouch (dlouhé r-y střechný, střeche ledový krápník (l. střechejl, křechný pouch, combolec cípel, brumla rampouchy, zř. vé) třepení n. kr- něční září)

60. 1. NÁLEI n.), ledový po chodníku, vozovky; ledovatka, zř. l. po dešti se v m. zř. omrazek (př-

neleze do s.); *zř.* tě nosím na krku, **ejší patro n. po- n patře**; má to po- n. *zhrub. lebka* (dostal přes l-u), *diaľ. zhrub. kokos, koule* (natloukl si na (načesaná p.); ¹ h-y), *expr. hla- (hlávku si opřela ka (roztomilá dět- até dětské p-y)*

to těla), člověk velkohlavý), *ob. lehezký h.), dial.*

tě, trpaslík), vel- velkou hlavu, atý (kluk, sněhu-

¹ (kostěná stav- ten) leb (hlava *expr. mozkovna,* ¹ (šklebila se na ta) lebeň; ¹ *zř.*

vaná lebka, *úd.*

ebky, mozkov- ebeční klenba; beční spodina,

číslo udávající)

¹ **inková** (= zten- é, nejtenčí kost (= velmi tvrdá **gramida** (kosti

ové části lebky); klínové, v němž

ilkem) = kost uložená tk (= oblouko- výběžku kosti

á (= kost tvo- skořepý nosní

= kůstka pod-

horní čelist (s tvrdým patrem); **dolní čelist** ³ *anat. ŠEV* (lebeční), **sutura** (= spojení lebečních kostí s vazivem); **šev korunový** (mezi čelní kostí a kostmi temenními); **š. ší- pový** (mezi kostmi temenními); **š. lambdový** (mezi kostmi temenními a kostí týlní); **š. věn- člý** (mezi kostmi temenními a kostí čelní), ⁴ *jiný*

4. **LEBEČNÍ DUTINY**: **d. mozková**, mozkovna; (v části obličejové) **d-y oční**, očníce; **d. nosní**; **d. ústní** ⁵ (adj.) *anat. LEBEČNÍ* (kost, dutina), *řidč. lbový* (l-é části hlavy), *lební* (klenba, šry), *zř. lebkový* (vyvýšeniny l-é); ¹ **kra- mlální** (k. konec kosti; k. lalok plicní), smě- řující k lebce, lebeční (l. část orgánu) **lebečnatý** (živočich), mající lebku, s lebkou

1266. 1. **TÝL** (= zadní část hlavy; pošinout čepici do t-a; podrábat se v t-e), **týlní** (okci- pitální) **krajina** (hlavy, na hlavě), **záhlaví** (poškrabat se v z.: věneček vlasů v z.)

zátylí, -tylek (= dolní zadní část hlavy mezi týlem a krkem: zbytek vlasů sčesaný ze z. nad čelo; červený, tučný z.; silný, býčí z.) *viz též křk 1298, šíje 1299*

2. (adj.) *anat. TÝLNÍ* (t. kost, otvor, kra- jina), **okcipitální** (o. krajina; *lék. o. lalok mozkový*)

1267. 1. **VLAS** (jednotlivé v-y; první šedivý v.); *expr. chlup* (vytrhl klukovi hrst ch- ů z hlavy), *zř. pejor. vlasisko* (v-a ti vy- skubu!); ¹ *zprav. expr. zdob. vlásek* (tři zlaté v-y), *vláseček, zř. expr. pačesek, -čísek*; ¹ *zř. (slabý) pavlášek* (kučeravé šediny se staly řídkými p-y)

2. **VLASÝ** (pl.), *zdob. (dětské v-y); zř. pejor. vlasiska* (rozčuchaná v-a); ¹ **vlasová pokrývka** (vlasový porost) **hlavy, ovla- sení, zř. ovlasatění** (husté × řídké o. hlavy), *kniž. a bás. vlas* (bujný černý v.), *expr. kštica* (umělecky načechraná k.), (pl.) **kadeře, ku- čery, kudrny** (= zvlněné, kadeřavé, kučeravé, kudrnaté vlasy, *viz 1268; expr. = vlasy vůbec: husté, krásné kadeře, k-y ženské hlavy), přen. ob. hlava (h-u už má j. mléko; nosí v h-ě hře- binek), *zast. kniž. kosma* (cizinec s divou k-ou); ¹ *expr. (neupravené, rozčuchané) pa- česy* (kluci se chytily za p-y), *zř. zdob. pa- česky, -čísky* (přičisnout p-y); ¹ *přen. expr. hřiva* (muž pohodil svou bujnou h-ou; umělecko- h.), **porost** (hustý × řídký p. hlavy), **pa- ruka** (chlapi si vjeli do paruk), *zř. přen. srst* (hebká s. dívčí hlavičky), **chlupy** (nepořádné ch-y na hlavě), **rouno** (= bujné, husté vlasy: spustila své zlaté r. přes ramena); (neuspořá- dané, rozčuchané) **hnízdo** (vrabčí, vrání, stračí h. na hlavě; rozčuchané h. šedin), **pazderna** (vjela mu rukama do černé p-y); *expr. spleť* (kníž. spletení, ob. spletenina, -nice, řidč. spletenec, *zř. spleteň, spletina*) **vlasů** (pa-*

česů ap.), *zř. kosmatina* (k-y vlasů), ¹ *ob. expr. muchlanina, -nice, cuchanina, z-* (v obli- čej shrnutá z. vlasů), *cuchanice, drchanka, drchačka, drchanice, -nina, řidč. drchlanice* (roste jí na hlavě slaměná d. = žluté rozčuchané vlasy); ¹ *přen. expr. houština, houšť, houští, les, prales vlasů* (na hlavě), *zř. bás. vlnobití* (černé v. kolem čela), **vodopád** (sušila na slunci v. měděných vlasů), **proud, proudy vlasů** (rozpustila až po pás p. vlasů; tmavé p-y vla- sovové), **vlny vlasů** (zlaté v-y vlasů); ¹ (velké) **bohatství vlasů** (vlasové), **bohaté vlasy** (ovlasení), *expr. a zast. samsonovské požeň- nání vlasů; věnec, zdob. věneček vlasů* (nad čelem, na temeni hlavy); *diaľ. (pl., obyč. pejor.) (krátké, neupravené) cudry, cudle*, (roz- cuchané) **padrchy, padrny, huňky** (nečesané h-y), **čichy, kudly** (rozházené k-y), **parousy, chrouny, žert. šitina** (celá š. na hlavě); *přen. expr. (tuhé, nepoddajné) zíně* (já ti ty tvé ž. vyškubu!); *žiňovitě (zíněné) vlasy, štětiny* (z hlavy trčely klukovi neurované š-y), *zř. přen. ježiny* (hlava s divokými, nepoddajnými j-ami), ¹ *přen. ježek* (vlasy česané do j-a; nosí j-a), *zř. bás. (ta) jež* (= ježaté vlasy: na hlavě trčí tvrdá j.); *přen. kartáč, zdob. kartáček* (vlasy ostříhané, vyčesané do k-e, do k-ku), **ka- kada** (= vysoké, husté vlasy nad čelem, *přen. vlasy vůbec: načesaná k.; já ti tu tvou k-u vyškubu!*); ¹ **šedivě** (šedé, sivé, *přen. expr. stříbrné atd.) vlasy, šediny* (hlava pokrytá š-ami), *přen. bás. sníh* (na hlavě, ve vlasech; hlavy nakloněné s-em dlouhých let), **sněhový** (sněžný, bílý, šedivý, stříbrný) **poprašek** (hlava šedivým p-em posypaná; lehounký p. na vlasech), **jiní** (už má také j. ve vlasech; na hlavě se jí také už běhalo j.), **jinovatka** (ve vlasech), *kniž. a bás. stříbro vlasů* (= šed- diny), *zř. prokvět* (vlasy měl dosud bez p-u); *přen. expr. plesnivina* (vlasů, hlavy; už mu také na hlavu sedá p.); ¹ *přen. zlaté vlasy, bás. vrkoče zlata* (na hlavě), ¹ *bás. zlatovlas* (ruka zajela do z-a vlasů), *zř. bás. zlatovlas* (bohatý z. spadá na ramena); ¹ **rezavé** (ry- šavé) **vlasy, zř. zrzky** (chundelaté, krátké z-y na hlavě), **rezavina** (hlava porostlá houš- tím r-y)

spečené, slepené vlasy, zř. koltoun, kol- tun, dial. knoty (pl.)

pramen vlasů, kučera, kudrna ap. 1268 **skalp**, kůže s vlasy, vlasatá (zprav. stažená z hlavy; indiánské s-y) *viz též účes 2318*

3. **VLASÝ** (hlava) **PODLE BARVY**:

vlasy černé, expr. černočerné, kniž. a bás. tmavočerné, ¹ j. havran, j. noc, j. smůla, j. negr, havraní, smolné, smolové (s-á černí vlasů), smolově černé, *zř. černolesklé; tma- vé, zř. temné*, ¹ tmavohnědé, černo-; **kašta- nové**, tmavé (temně) kaštanové, tmavo- kaštanové × světle kaštanové; **hnědé**, nahnědlé, zlatohnědé, j. zralá pšenice; světle

(plavě) hnědé, plavohnědé; světlé, *expr.* světlounké, ¹ *ob.* blond (b. vlasy), *ob. expr.* blondatě; bledě, vybledlé, vyrudlé; plavé, j. žito (*dial.*, *mor.* j. rež), j. len (= velmi plavé), *expr.* plavovlasé, plavě zlaté, zlatě plavé (plavozlaté, zlatoplavé), tizianovsky plavé, platinově plavé; platinové, *zř.* plavostrříbřitě; ¹ plavobílě, *přen.* lněné, lnové; ¹ rusé (= žlutavé do zlatova n. do rezava), *kniž.* zlatě rusé, zlatorusé; ¹ tmavě rusé, *řidč.* tmavorusé, *zř.* temnorusé × bledě rusé, bledorusé; žluté, žlutavé, světle žluté, bělo-žluté (b-é dětské vlásy), *zř.* žlutoplavé, ¹ j. sláma, slámové, slámově žluté × tmavě žluté, tmavožluté, žlutošedé, šedožluté, *řidč.* *kniž.* sivožluté; ¹ pískové, pískově žluté, zbarvené pískově, j. písek; *přen.* zlaté, do zlatova, zlatě lesklé (se lesknoucí), *bás.* zlatisté, zlatové, zlatolesklé, *zř.* zlatotřípytné, -prouděné; tmavě (temně) zlaté, *řidč.* tmavo-žluté, *zř.* temno-; rezavě zlaté, *bás.* zlatorezivé, *zř.* rezavé; ¹ rezavě hnědé, *zř.* zrzavé (*dial.* zrzavé), *řidč.* zrzaté, rezavé, rezaté, rezivé, rezovaté, -ovitě, *zř.* rezitě, rezové, *kniž.* rzivé, ¹ (černohnědé) j. rez; ryšavé, *zř.* ryšaté, *zast.* ryšlavé, ryzí, ¹ j. liška, j. červený pes (psík), j. šafrán, *přen.* šafránové, šafránově žluté, šafránově rezavé (ryšavé), tizianovské, *řidč.* tizianské, tizianové, tizianovsky červené (= hnědé do rezava, do červená, do ruda), červenohnědé, rudohnědé, rudě zlaté, zlatě rudé, rudozlaté, zlatorudé, *přen.* měděné, ¹ měděně červené, j. měď, j. z mědi; červené, rudé; (trochu) našedivělé, našedlé, šedavé; (místy) prošedivělé, -šedlé, prokvetlé (*zast.* -kvetalé), *kniž.* prokvetavé, -květající, -kvi-, *zř.* prokvetované, *žert.* melírované; *přen.* poprášené (vdovec s hlavou notně p-ou); ¹ šedé, šedivé, sivé, *expr.* šedivoučké, sivoučké (s-é vlasy; s-á stařenka); ¹ popelavé, *přen. expr.* plesnivě, oplesnivělé, z-, (místy) pro-; *přen.* postříbřené, o-; stříbrné, ¹ j. stříbro, stříbřitě, stříbrobílě, -lesklé, *zast. kniž. a bás.* -skvělé, -skvoucí (skráně); ¹ šedobílě, bělošedé, (-šedivé, -šedavé), *zř.* bělosivé, -plavé (šediny); ¹ bílé, j. mléko, j. (padlý) sníh, *expr.* sněhobílě, *přen. expr.* posněžené, sněžné, sněhové, mráz ve vlasech, ojněné (vlasy tmavé, jen málo o-é), jiním poprášené (prokvetlé, posypané, pokryté), *zř. přen.* jínovité, jínovitě

(o lídech:)

černovlasý, -hlavý (muž, žena), *zř.* -kadeřavý, *přen. expr.* -hřívý (hlava, muž), *bás.* -kšticí; ¹ tmavovlasý (člověk, hlava), *zř.* -hlavý, -kadeřavý, *řidč.* temnovlasý, *zř.* -hlavý, -kadeřavý; *zř.* brunetní, brunetový (typ); ¹ hnědovlasý, -hlavý; plavě hnědý, *zř.* plavohnědý (chlapec); ¹ světlavý, *řidč.* -hlavý (panenka), -kadeřavý (s., sličný chlapec); ¹ plavovlasý, *zř.* -hlavý, *přen.* -hřívý; ¹

rusovlasý, -hlavý; *ob.* blond, *ob. expr.* blondatý, *zř. hovor.* blondový (b-á slečna); *zř.* zrzavý, *řidč.* zrzatý (kluk, hlava), *zř.* zrzavý (z. Fin), ryšavý (chlapec); ¹ zlatovlasý, -hlavý, -kadeřavý (mládenček, hlavička), *přen.* -hřívý (dívce); ¹ žlutovlasý, -hlavý (dítě); *rudovlasý* (r-é ženy byly vyhlašovány za čarodějnice), *řidč.* -hlavý, *zř.* červenovlasý, -hlavý (dívka); ¹ šedivý, šedý, sivý, šedovlasý, -hlavý, *kniž.* sivohlavý, *zř.* -vlasý, ¹ *expr.* šedivoučký, sivoučký (stáříček); *přen. expr.* plesnivý (starý, p. dědek), oplesnivělý, z- (starý z. vysloužilce); ¹ *zř.* bělosivý, běloplavý (hlava, stařeček); ¹ (místy) prošedivělý, *zast. kniž.* prosivělý (starší, muž), *přen. kniž. a bás.* stříbrovlasý, -hlavý (s. kmet)

viz též starý (věkem) 2012

4. VLASY PODLE ÚPRAVY (podle délky, houštky, uspořádání ap.):

vlasy dlouhé × krátké (nestříhané × krátce ostříhané, zastřížené ap.); rovné, hladké, urovnané, uhlažené, *expr.* ulízané, přilíznuté, přilípnuté, -lepené, *řidč.* -líplé (k lebce), přilehlé (k hlavě), u-; sčesané, při-, sčísnuté, při- (k hlavě, k uším, k čelě), načesané, načechrané, nakadeřeně, z-, zčeřeně (vlasy z-é nad čelem); rozčečhané, rozpuštěné, s-; uvolněné, *řidč.* roz-, *zř.* rozkadeřeně, rozvlasatělé, -vlášané; ¹ rozházené, rozčuchané, po-, z-, za- (děti chodí j. drátěnici, neostříhané a z-é), *zř. ob.* u- (u- vlasy; nemytý a u. kluk), *ob.* rozdrchané, za-, z-, *řidč. ob.* po-, podřchalé (vlasy, hlava); ¹ *ob.* zmuchlané, po- (vlasy p-é od ležení); ¹ nepořádné, neurované, nečesané, neu- strápaté, *zř.* strápaté, třápaté (vlasy, hlava, kluk), ¹ j. vrabčí (vrání, stračí) hnízdo, *dial.* j. racochýl, -chejl, raso-, j. rošejt (holka j. r.); ¹ *řidč.* rozchlupacené, *dial.* rozhajdané, rozchečlané, rozmrvené, rozkořipané (r-á kostrbatá hlava), racochaté, rasochaté (vlasy, ženská); ¹ spletené, za-, u-; zmotané, za-, po-, *dial.* sknocené; ¹ spečené, splepené, zplstěné; vlnité, vlnaté (vlasy, hlavička), vlnící se (v kadeřích), vlnivé, zvlněné; kadeřavé, kadeřivé, tvořící kadeře (kučery, kudrny ap.), kučeravé, kudrnaté, prstencovitě, *dial.* pudlaté, *zast. ob.* krouzlované, *viz též* 1268. 3; stočené, zkroucené, za-, chundelatě spletené, chundelaté, *zř.* chundelovitě, ¹ j. koudel, *dial.* kudlaté; ¹ *expr.* rousnaté, *zř.* rousinaté; ¹ měkké, hebké, jemné, tenké, j. chmýří, j. pýř × tuhé, tvrdé, hrubé, nepoddajné, j. žíně, žínovitě, žíněné, štětinaté, j. štětiny, ježaté (vlasy, hlava, kluk), ježité, naježené, roz- (vlasy měl r-é j. hřebíky), ježící se (vlasy j. se j. kartáč), je- živé, ježkovité (vlasy, hlava), třící (do výše j. hřebíky, j. ježek, j. kartáč, *dial.* j. rafika), rozsochaté (= rozježené), strápaté (= je- žaté: s-é vlasy, s-á hlava, s. kluk), *expr.* je-

řabatý (= rozčuchaný, ježa hlava, j. kluk); ¹ husté (j. řáté, *kniž.* kosmaté (h osoba) × profídle, řídle, pět vlasů (chlupů) v deví vlasatý (mládek, hlava), hlavy), mající vlasy (mn rostlý (p. vlasy; p-é ten (husté × řídce z-á hlava) (kluk, hlava); ¹ kadeřavý, natý (člověk, hlava), *viz* 1268 delatý (kluk, hlava), *expr.* tek, hlava), *dial.* kudlatý, věk); ¹ *antr.* rounovlasý (*viz též* chumáčovitý, chu lysý, plešatý 1269. 1

5. VLASATÝ ČLOVĚK

viz též vlasatec, chlupáč deláč (kluk byl takový je (třápác), (rozčuchaný, je j. = s ježatými vlasy), *zř.* štětinaček; ¹ *zř.* kosmatec (nevzhledný, *dial.* kšic (zast. kosmáč, ¹ *dial.* kšic = nadávka: s-e nečesaný kořipanec (= též nadávk trhnu, r-če škaredá!), *ra expr.* zřob. vlasáček, c r. *dial.* strápena, strápi zřob. strápulinka, ¹ stř s.), racocha, rasocha, *dial.* cuchna (c. nečesaná! člověk 1268. 2 × pleša

(podle barvy vlasů):

černovlasé, *expr.*

(= černovlasý muž n. chla (hoch t.)), brunet; *zř.* h vlasý hoch); ¹ světlavé blondýn, *ob.* blondák, ¹ nek, blondáček; ¹ *řidč.* p.), *zř.* -hlávek; ¹ ru zrzek (též o ženách: tře pinoštilý z.), ryšavec, zrzák, ryšán (*dial.* ryš rezoun, *zř.* rzoun, *zř.* pejor. zrzoun, zrzavec, vec, zrzaha, zrzán, zrz ček, zrzounek, zrzáček nek, ryšaveček, *zř.* peji dítě); ¹ zlatovlasé, dívčina byla roztomilý z. kový z.), -vlasec, -hlav (č-ovi na slunci zahře vlasek, *zř. expr.* rudoc věk: řezník, zavalitý r.; šího zbarvení); ¹ šedi hlavec, *zř. expr.* zřob. (nás dědeček š.), siv *expr.*, *pejor.* plesnivec plesnivák, *pejor.* ples bělovlasé, -hlávek (č vek, *dial.* -hříbek (c